

Published and
edited at
938 E. Fourth St.
Bethlehem, Pa.
Subscription
\$1.00 a year
The
only Hungarian
Lutheran paper
in America.

ERŐSVÁR

MIGHTY FORTRESS

Szerkesztőség és
kiadóhivatal:
938 E. Fourth St.
Bethlehem, Pa.
Előfizetési ár
egy évre 1 dollár
Az
egyetlen amerikai
Magyar Evangé-
likus Lap.

Volume III. Évfolyam

1934. November—December.

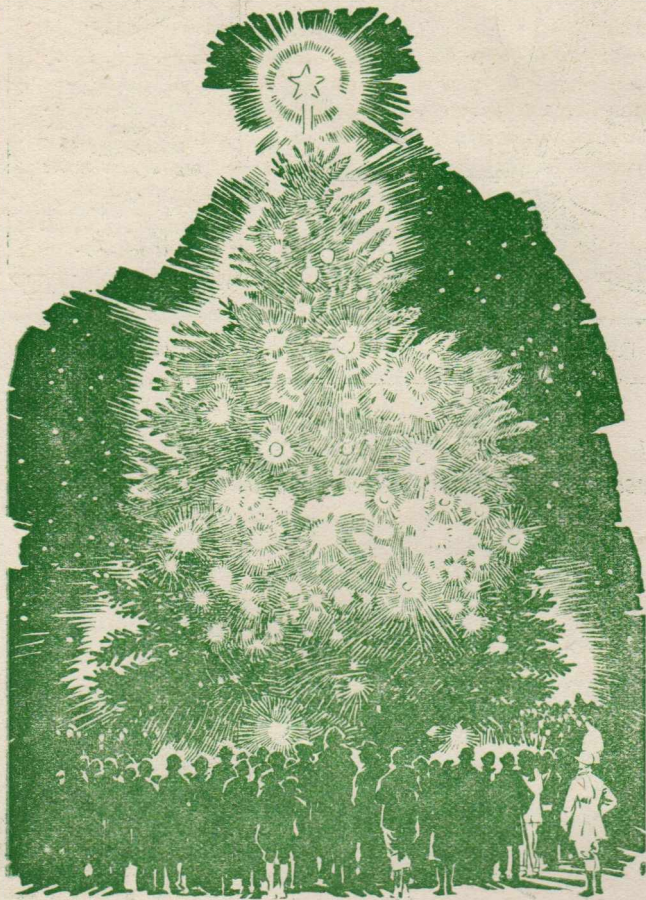
Number 14—15. szám.

“És bemenvén a házba, ott találák a gyermeket anyjával, Máriával; és leborulván tisztességet tőnek néki; és kincseiket kitarván, ajándékokat adának néki.”

Ev. Mát. 2:11. v.

BOLDOG KARÁCSONYI ÜNNEPEKET

Az Istenember köztársasága

Ilyenkor, karácsony küszöbén, a decemberi hóharmatos és jégvirágos napok ünnepváró, ádventi hangulata megtermékenyíti nemcsak a lelkipásztorok, hanem az írók és a többi tollforgatók lelkeit is . . . És ha megpillantjuk az utcákon a nagy ünnep előhírnökeit: a szeretet és a boldogság jellepeit — azokat a szép karácsonyfákat, örvend a szívünk. — bár sokan vagyunk olyanok, akiknek a lelkén ilyenkor nem az öröm, hanem a csöndes bánat rezeg keresztül, mert sokan halljuk az élet viharában léket kopott hajók vészkiáltásainak a süvítő hangjait is . . . És ilyenkor Jézusra gondolunk: az Istenemberre, akinek a születése egyttal egy — natárokkal nem bíró — nagy köztársaság: a béke és a szeretet eszményi köztársaságának a megalakulását is jelentette . . . **Boldog és szép köztársaság lenne az, ha fennállana . . .**

Itt Amerikában mi is köztársaságban élünk, — de hol van itt a béke és a szeretet eszményi köztársasága, melyet Jézus alapított???

Nem látjuk sehol sem, mert hiányoznak itt — mint e nagy világon mindenütt — “Jézus eszményi emberei” . . . Azok az eszményi emberek, akiket Jézus önmagához hasonlóvá akart tenni, vagyis belső, lelki embert akart nevelni és átformálni belőlük . . .

Az emberek ezrei járnak templomokba, — eleget tesznek a külsőségeknek, — de továbbra önző, hétköznapi, alacsonyrendű emberek maradnak, akik gyűlölik egymást, irigylik embertársaik vagyont, tudását és boldogságát. . . **Miért van ez? — Csak azért, mert az élet nyüzsgő, zajgó piacán Jézus tanítása nem lett általános életelv. Hasztalan hallgatják azt az emberek a templomokban és hasztalan hirdetik azt lelkipásztoraink oly meggyőző erővel . . . Nincsen fogantja az elhangzó, szép szavaknak: — Ne bántsátok, hanem szeressétek egymást . . .**

Ezért merednek aztán ránk a sátán pokoli alkotásai: a háborus feszültség, a szörnyű gazdasági válság, a munkanélküliség és az általános elszegényedés . . . — Jogi viták, filozófiai elmélkedések, nagyszerű pénzügyi és gazdasági tervek nem segítenek a mai világon addig, míg mindnyájan magunkba nem szállunk, míg lelkünkbe nem zárjuk Jézus világot átalakító, gyönyörű tanításait, úgy miként azt szívükbe zárták azok az egyszerű pásztorok abban a kis sanyaru palesztinai faluban . . .

Gondoljunk mindezekre és a közel kétezres esztendő bethlehemi csodára a karácsony felmagasztosult hangulatában . . . **Kulcsoljuk imára kezeinket s egészítsük ki karácsonyi imánkat azzal, hogy “jöjjön el a Te országod”: — az egymást szerető, az egymást megértő és az egymást segítő emberek gyönyörű, dicsőséges ország! . . . az Istenember Köztársasága!**

JANOSHY FERENC,

“Az év ez ünnepi időszakában a rendesnél is kívánatosabb, hogy valami kis segítséggel gyámolítsuk a szegényeket és szükölködőket, kik su'csan szenvedik az idők mostohaságát. Sok ezren nélkülözik a legszükségesebbeket, sok százezren hiányával vannak a legegyszerűbb kényelmeknek is.” (Dickens Karácsonyi Énekéből.)

ERŐS VÁR

MIGHTY FORTRESS

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUS FOLYÓIRAT
AMERICAN HUNGARIAN LUTHERAN MONTHLY

Az Amerikai magyar evangélikus egyházak hivatalos lapja.
Official Publication of the American Hungarian
Lutheran Churches.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:—Editorial and Publ. Office:
938 E. FOURTH STREET, BETHLEHEM, PA.

Előfizetési ár: \$1.00 egy évre — Subscription Rate: \$1.00
per year.

Canadian Postage 50c extra; Foreign postage \$1.50 extra.

Főszerkesztő: REV. DR. E. A. STIEGLER, Editor-in-Chief,
Bethlehem, Pa.

Felelős szerkesztő és kiadó:

REV. JOHN ORMAY, Managing Editor and Publisher,
Bethlehem, Pa.

Társ szerkesztők: — Contributing Editors:

REV. JAMES BECKER REV. ANDREW M. LEFFLER
Detroit, Mich. Pittsburgh, Pa.

Munkatársak: — Staff Correspondents:

Rev. Gabriel Brachna, New York City
Rev. Stephen Ruzsa, Oberlin, O.
Rev. Alexander Pölöskey, Caldwell, N. J.
Rev. Alexander Szabó, New Brunswick, N. J.
Rev. John L. De Papp, Windsor, Ont.
Rev. Charles Szebik, Montreal, P. Q.

A VÁR FOKÁRÓL

KARÁCSONY: a Szeretet ünnepe. — Azóta az első karácsony est óta, amikor a bethlehemi pásztoroknak hírül adta az angyal Jézus születését, hogy úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egyszülött fiát adta e világnak Megváltóul, hogy ha valaki hiszen őbenne el ne vesszen, — de ő is életet vegyen, — a szeretet glóriája övezi karácsony ünnepét.

A mennyei Atyának a szeretete úgy tükröződik vissza e szent napokban az emberi szivekben, amiképen a nap visszatükröződik a tenger vizéből, s a viznek minden egyes cseppje gyémántként ragyog a napsugárban.

Tizenkilenc évszázadon keresztül karácsony ünnepében az angyaloknak kara éneklé a földi embernek a biztató szót: "Az isten szeret!" — "Óh ember szeresd az Istent és szeresd a te felebarátodat!" — "Dicsősség a magas, az ég mennyeiben Istennek, a földön béke és az emberek között jóakarát!"

Mennybeli kezek e szent napokban gyertyákat gyújtanak ez ünnep örökzöld karácsonyfáján, — az emlékezés, a magunkba szállás, — a megértés, — a béke és az áldás gyertyalángjait.

AZ EMLÉKEZÉS. — Ha az ember megéri karácsony ünnepe történetéből ezerkilencszáz elmúlt karácsony emlékét, lelkében tizenkilenc század emlékei ébrednek. A hívő apák, ősök, úkapák lelkei felvonulnak az emberi kép-

zelet előtt, akik mind a karácsony szeretet forrásából merítettek hitet és erőt, — akkor egy mennyei, magasztos érzés kell hogy erőt vegyen rajtunk, — amikor mi is közbülik állunk ajkunk karácsonyi zsolozsmát zengve, szívünk örvendezve, a bölcsőnél térdelve, melyben megszületett a szeretet királya. — Velünk vagyunk e szent napokban a hívők összisége, az ég a földre száll a szeretetben ölkeve.

Emlékezünk boldog időkről, — gyermekkorról, — édes szülőkről, a szülőföldről, az atyai házról s amíg így emlékezünk szemünket könny lepi el, s ez a könny nem a fájdalom szülötte, de a boldogság, a szeretet könnye.

MAGUNKBA szállunk e szent napoknak közeledtével. Megérezzük azt, hogy aki az Atya színe elé lép, annak megtisztult, igaz lélekkel kell elébe járulnia. Minket az élet megtépett szuró tövisével, azért mert eltévedtünk az Atyához vezető útról, elfáradtunk a vándorúton, azért mert nem találtuk meg az élet bizalmát, amit az Atya adott nekünk szent ígéjében, amikor utunkra bocsátott; eltékoztultuk az utravalótól, örökségünket, gonosz vágyak keréséből, rossz tanácsadók félrevezetettek s most vissza térünk a mi Atyánkhoz, akinek színe előtt félünk megállni s bűnös szívünk vallomásra készül: "Atyám nem vagyok méltó, hogy fiadnak neveztessem."

MEGÉRTJÜK azt, hogy bár mi múltatlanok vagyunk az Atya szeretetére, — ő nem vet el minket a mi bűneink miatt; s amíg mi róla megfeledkeztünk, s amíg mi az ő elleneivel szövetkeztünk, amíg mi idegenek között megtagadtuk őt, ő örök szeretettel várta a mi visszatérést, s ő tudta azt, hogy mi megtérünk hozzá.

Megértjük azt e karácsony ünnepében, hogy minden e földön elmulandó, ez ünnep is egy határhozó a földi bujdosás utján, — megértjük azt, hogy az embernek élte olyan, mint a mezőnek virága, amikor a szél által megyen rajta elszárad s nincsen többé, — de az amit ez ünnep hirdet nekünk örök. annak nincsen vége: a szeretet. Akik megértették e karácsonyi igét azok nem rettegnek az elmúlásól, akik örök életük vagyunk a hit, remény és szeretet jegyében.

BÉKESSÉGET hirdet nekünk e szent nap angyala: "A földön béke." — A világ, a népek és nemzetek jóléte és sorsa attól függ, megértette e a béke és a sorsát. — Elborul a nap az égen, — sötét komor felhőkbe zárkozik az isteni szeretet, — mert nem szeretik az emberek az Isten békeességét.

Háboruk, — csaták, — vérontások gyilkos idői nem multak el egy hosszú szenvedésteli világháboru lezárásával a földön, — gyilkos kezektől porba hull az ember nap-nap után. Rosszakarat, gyűlölet, bűnös, gonosz erzelmelek elválasztják a népeket egymástól, s elfelejtették mi dnt: a multak szenvedéseit, a véráztatott csatamezőket, a száma nélküli özvegy és árva sorsát, — elfelejtették a szegénység, a nyomor jaj kiáltását, — dögvész és pestis minden elfelejtve újra kovácsolják a háboru gyilkos fegyverreit egy új háborura, — új vérontásra a népek, azért, mert nem ismerik, mert elhagyták a békeesség Istenét. A gonosz és annak csatlósai romba akarják dönteni a földön azt, amit az Ur békeességének lelke szépnek és jónak teremtett.

Amíg az ellen a gyűlölet fegyverével pusztít, az Isten, a mi Atyánk, a hívőknek Urá, e föld lakóinak békeességét hirdet s azokat akik szívét szentnek tartják hívja, gyűjti karácsony ünnepre, szent birodalomra, hogy e földön újra békeesség leszen.

Gyűjtsünk azért gyertyát a karácsonyfánkon, az ALDÁS

(Folytatás az 5-ik oldalon.)

KARÁCSONYI GONDOLATOK

Irta: DR. KAPY BÉLA ev. püspök.

“Karácsonyi ünnepe a legfenségesebb isteni kinyilatkoztatás. Ezen az ünnepen Isten újból kinyilatkoztatja isteni lényét. Bepillantást enged szerető, örökkön-örökké gondviselő atyai lelkébe. Ezen az ünnepen minden szónál ékeesebb és minden magyarázatnál világosabban megmondja, hogy miképpen gondolkodik az emberről és hogy mit akar az emberrel.”

“Karácsony ünnepe a legfenségesebb isteni Nem azért élsz, hogy önmagadnak a dicsőség emlékoszlopát emeld, hogy önző életed céljaira aranyat halmozz, avagy hogy az élet gyönyör mámorát élvezd. életcélod az, hogy a krisztusi világosságot átvedd Jézustól és tovább add a világnak. — Amint minden földi világosság az egyetlen nap visszasugárzó fény-áramlása, úgy a világosság gyermekének is mindig az égi világosságot kell visszasugározni.”

“Karácsony szent ünnepén kigyulladnak a karácsonyfagyertyák és ezüstben csillogó utat rajzolnak a családi otthonból az Isten szent hajlékába. Család és egyház karácsonya elválaszthatatlan egymástól. Hiába álljuk körül a gazdagon megrakott karácsonyfát, hiába nyujt egyik kéz a másiknak kedves, értékes ajándékot, hiába kívánunk egymásnak meleg szeretettel boldog ünnepeket, mindez csak akkor nyer igazi tartalmat és értéket, ha csendes hálaadással Isten hajlékába sietünk és Isten kegyelmével erősítjük lelkünket.”

A legszebb és legnagyobb karácsonyi ajándék: maga a Krisztus. Ha millió karácsonyfa százmillió gyertyalángját nagy tüzmáglyává egyesítenéd, melynek lángnyelvei a magasság felhőit nyaldosnák s a világító tűoszlop észak, kelet, dél és nyugat határait tüzfényességbe borítaná, ez a világosság akkor is pislogó mécszláng lenne a Krisztusban megjelent világosság mellett. Ettől függ lelked sorsa, életed iránya, jövőd boldogsága.”

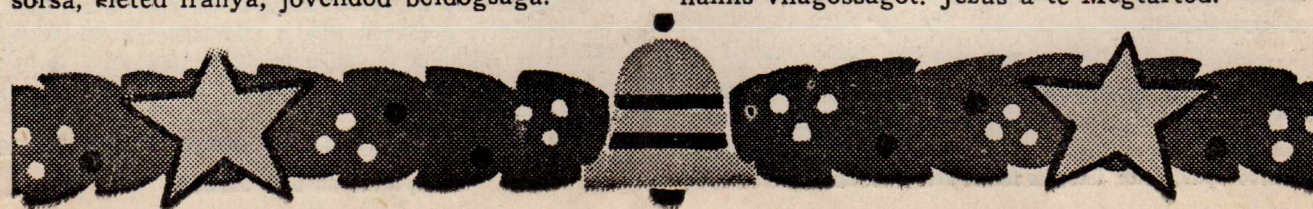
“Az élet tragédiájának minden tragikuma egyesül abban, hogy az emberek nem értik meg Isten szeretetének végtelenségét, mellyel az emberlelkek megváltására, az emberiség életének megmentésére elküldötte az ő egyszülött Fiát.”

“A bethlehemi angyalok szeretet-himnuszának két vezető melódiája van: az isteni szeretet és az emberi szeretet. Ez a két hatalmas melódia egymástól születik, egymást táplálja és együtt alkot egy teljes isteni művet. Isten a szeretet Atyja, ti pedig a szeretet tanítványai vagytok!”

“Karácsony az isteni szeretet szent ünnepe. Ezen a napon közelebb huzódnak egymáshoz az egymásra utalt ember-lelkek. A karácsonyi boldogság csökjára leválik a fásult lelkéről a félreértés és a hideg közöny unottsága. Jézus bölcsőjénél újra megtalálják egymást az emberek.

“Karácsonyfa alatt újra megtanulom, hogy az igazi karácsonyi békességet nem a kedvező életkörülmények, nem a családi ünnepek jelentős, vagy kevésbé jelentős alkotó elemei biztosítják, hanem Isten örökkévaló kegyelme. Szegényen, kifosztott lélekkel, szédült romok között, ravatalos ágyra gondolva is ünnepehetsz áldott karácsonyt. Fojtott zokogással is énekelheted a régi éneket: Boldog örömnapp derült ránk! Csak ünnepelj, énekelj! Töltsd meg családi ünneplésedet templomi lélekkel. Emberkéz gyújtotta gyertyák mellé tüzd karácsonyfádra az isteni kéz által meggyújtott hit templomi oltár-gyertyáit. Ne csak emberarcot láss, hanem a karácsonyfa zöldelő ágai között lásd meg a Kiszttus feléd világító arcát is.”

“Ma született nektek a Megtartó!” — Csak Jézus tarthat meg. Büntől, haláltól szabadulást csak Ő adhat. Önmagadat meg nem válthatod, önmagad erejével sem a bünt, sem a halált le nem győzheted. És ha van is életedben érték, jóság, igazság és szeretet, mindez elégtelen ahhoz, hogy általa megtartassál. Vess hát ki lelkedből minden hamis világosságot. Jézus a te Megtartód.”

Térj ki ha tudsz!

Irta: Szentantalfalvai NAGY LAJOS

Térj ki, ha tudsz! tagadd meg iskolánkat,
Hol tanultad az olvasást, írást,
Hol megszeretted égi szent Atyánkat,
Megismerted az éldott Szentírást,
Gyermekéveidben ott voltál boldog,
Távolmaradtak tőled ott a gondok;
Térj ki, ha tudsz! feledd el multadat,
Térj ki, ha tudsz! tagadd meg Uradat!

Térj ki, ha tudsz! tagadd meg temp'omunkat.
Ne térdelj többé oltárunk elé,
Gyüld meg kicsiny hófchér tornyunkat,
Melynek harangja hív a menny felé,
Ne őrizd meg halálíg a hűséget,
Törd meg az Urral kötött szövetséget;
Térj ki, ha tudsz! dobj el mindent mi szent,
Hadd sirjanak őseid odafent!

Térj ki, ha tudsz! tagadd meg egyházunkat,
Kerüld a régi hittestvéreket,
Mond tévelygésnek szent igazságunkat,
Gyüld kajánul önnön véredet,
Gunyold ki hőslékkü mártirjainkat,
Gályákat vonó bátor papjainkat;
Térj ki, ha tudsz! az Ur nem megy veled,
Másvilágon jaj! hol leszen helyed?

Térj ki, ha tudsz! az énekeskönyvünket
Tagadd meg és ne vedd kezébe azt,
Ne tartsd ünnepnek a mi ünnepünket,
Énekeinkből ne meríts vigaszt,
Feledd el legelső gyermekimádat,
S ki megtanított rá: édesanyádat;
Térj ki, ha tudsz! ne legyen éneked,
Ne bánd, ha rommá válik életed!

Térj ki, ha tudsz! tagadd meg temetőnket,
Hol nyugszik minden elhunyt rokonod,
Feledd el az előtted elmenőket,
Ne vegyülhessen porukkal porod,
Ne akarj velük egy kertben pihenni,
Sem sirban, sem a mennyben együtt lenni,
Térj ki, ha tudsz! feledd a számadást,
Tagadd az üdvöt és feltámadást!

* * *

Én nem térek ki, hitemben megállok,
Nem csábit el a csillogó vagyon,
Kisértővel, világgal szembeállok,
Igaz vallásomat el nem hagyom,
Ha hűségem rut árulássá válna,
Menny öröméből Jézusom kizárna;
Én nem térek ki, nem, nem, sohasem,
Ugy áldj, vagy verj meg engem Istenem!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

A United Lutheran Church of America ez év október havában tartotta egyetemes gyűlését Savannah városában a déli Georgia államban. A gyűlés lefolyásáról szóló jelentésünk helyszüke miatt csak a januári számban kerül sorra. —

AZ ERŐS VÁR e havi száma kettős szám. Ennek oka a szerkesztő lelkész nagy elfoglaltsága s a munkatársak részéről hiányzó közreműködés.

A következő előfizetéseket nyugtázzuk: BETHLEHEM, PA. Cselák Ferencné \$1.00, Novák Kálmán \$1.00, — PITTSBURGH, PA. Liska György, \$1.00, Nagy Sándor, \$1.00, Nemes Pál, \$1.00, Eszláry András \$1.00, Németh János \$1.00, Accipiter Sámuelné \$1.00. NEW BRUNSWICK, N. J. — Veres József \$2.00, PHILADELPHIA, Pa. Mrs. Helen Takács \$1.00, AKRON OHIO. — Reisinger György \$1.00, Proek Ádám \$1.00, CLEVELAND, OHIO. — Tüskés Sándorné \$1.00 Horváth József \$1.00, McADOO, PA. — Bolla Vince \$1.00. NEW YORK, N. Y. — Szívós Gusztáv \$1.00. Adományok az ERŐS VÁR-ra: Mrs. Ester D. Talcott, Buffalo, N. Y. \$1.00, Rev. Charles Szabik, Montreal. Quebec. \$1.00.

Kérjük előfizetőinket, hogy minden címváltozást közöl-

jenek velünk, valamint azt is ha nem kapják rendszeresen az ERŐS VÁR-at.

Az ERŐS VÁR karácsonyi számához válaszbortéket mellékelünk. Kérjük hittestvéreinket, hogy az egy dollár előfizetést abban még karácsony előtt küldjék be, a mellékelt lap kitöltésével együtt.

Kérjük lelkészeinket, hogy hireiket minden hónap 5-ig küldjék be szerkesztőségünkbe.

MINDENKINEK BOLDOG KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS UJÉVET KIVANUNK!

—ooo—

A VÁR FOKÁRÓL

(Folytatás a 3-ik oldalról.)

gyertyáját. Nyissuk meg szívünket annak az áldásnak befogadására, mely karácsony napján a hívő lelkében fakad. A mi karácsonyi áldásunk mely boldoggá teszi az életét az egyén, a család és a társadalom részére abból az örök hitből fakad, hogy az Ur gondot visel, ő a mi Atyánk, aki benne hiszen, az meg nem csalatkozik. Aki ezen isteni áldásból merit erőt, bátorságot s hitet annak boldog leszen karácsonya még akkor is, ha e föld csak szenvedést és keresztet ründelt számára.

UJ NEMZEDÉK

YOUNG PEOPLE

This column is conducted especially for young people. It is intended for him who has strayed from the path.

TRUE CHRISTMAS SPIRIT

BY JOHN GÉZA ORMAY

This is the season of the year when we begin to think of our friends and relatives to whom we expect to give presents for Christmas. We think more about other people now than at any other time. Giving is the keynote of the month.

Amid flashing signs and the bustle of shops gayly decked with red, green and silver, we are quite apt to forget the true significance of giving gifts.

In any religion, we find numerous holidays, fasts, feasts and religious customs, usually symbolical, all intended to remind the follower of some important event or fact upon which his creed is based. Christmas and giving are one.

No symbol in itself is sacred. It is used merely to promote a certain condition in the mind. For instance, if we make a habit of folding our hands while praying earnestly, later, by merely folding our hands, we can clear our minds of inharmonious thoughts, and thus help bring about the attitude essential to prayer. In this way, clasping the hands has become the symbol for prayer. By thinking only certain kinds of thoughts on certain holidays, holidays may also become symbols of religious ideas. This is how empty acts were transformed into those having deep meaning.

It is quite easy to depart from the path by neglecting the thoughts that we think while we go through rituals. Sometimes people perform them but knowingly neglect thinking the thoughts they should think. This is the very reason for Martin Luther's protesting against the the corrupt religious customs of his time.

What is the significance of Christmas? What is the lesson taught to us by it? What thoughts should we think in connection with this holiday?

The real meaning of this holiday is not understood by everybody. In Europe, the "Christ Child" is the one who brings Christmas presents instead of Santa Claus. Jesus, the son of Eternal brings gifts to men. The Son is born unto men to bring them the message of redemption, which may be represented by a gift. Let's not forget the element of unselfishness here, for Christ died a death not to make himself shine more brightly through eternity, but for our salvation. The perfect example of unselfish giving has been exemplified by the Saviours crucifixion. This is the one point I want to bring out in this article of unselfish giving.

None of us ever expect to die on the cross for others. In fact it would be quite futile, it would be useless sacrifice of valuable life. Christ's mission had been fulfilled when He died, we have yet to evolve spiritually which we can do best here.

What we can do is to serve, unselfish service is the best form of giving. Our reward will be the natural result of our endeavours, it should never be the aim of our laborings.

Since the exchange of gifts has come into practice, we often give merely from a sense of duty or with the secret hope of receiving . . . The other day, I bought a present for a friend. I wonder if I would have given in the same sense of charity, had I known definitely, that he would not give me a present this Christmas. We must guard ourselves from falling prey to selfish motives by careful analysis of our every action. The desire to serve always comes from the depths of our souls. It is not connected with any material form such as seasons, time or life, or moods.

In this season of good-will, let us try to kindle this unvarying flame of Love, which is really what we have been speaking of all this time, so that we will not have to depend on reminders to give, the way our Master taught us to, nineteen hundred years ago.

The other day I saw two boys, one fifteen and the other eleven, arguing over a game of marbles. The little fellow was demending his shooter. I don't know what the argument was about but it seemed as though he was right.

The older one was unwilling to part with the object in question and must have been impressed by the force of the other's argument, for in his rage he struck the smaller one and began to maul him. It occurred to me that I ought to go back and stop the one sided boxing and wrestling match but for some reason or other, I didn't. I passed on and forgot the whole thing until recently, when the picture of the smaller boy come to my mind very clearly.

Now, I wish that I would have gone back.

* * *

Even thinking of that job thats been waiting so long makes you feel uneasy. Do you want to get rid of that feeling? Then do that job! No, not in a half-hour, right now.

* * *

If you really want something nobody can stop you from getting is. If you would like to attain anything your chief difficulty lies in convincing yourself that you really want that thing.

* * *

This colum is written for you. It will appear regularly in this magazine. It's editor welcomes any correspondence, questions, small topics, for discussion or suggestions that you may have. The address is: John Géza Ormay, 1273 E. Fourth Street, Bethlehem, Pa.

ooo

FELHIVÁS

AZ AMERIKAI MAGYAR EVANGELIKUS
LELKÉSZEKHEZ ÉS EV. TESTVÉREKHEZ

Kedves Lelkésztársaim és
Hittestvéreim!

Lapunk, az Erős Vár, az amerikai magyar evangelikusság hivatalos havi folyóirata immár a múlt év husvét ünnepe óta jelenik meg kibővített terjedelemben, tartalommal és díszesebb kiállításban. Lapunkat hűségesen

küldtük azóta minden evangelikus testvérnek, akinek a címéhez csak hozzájutottunk. Tettük ezt abban a biztos reményben, hogy lapunkat megkedveli s azt megrendeli és előfizetését, az évi egy dollárt be is küldi szerkesztőségünknek. Sajnos ez a mi reménységünk nem vált valóra abban a mértékben, ahogy azt mi hittük, amikor sok szép evangelikus jellemvonást tulajdonítottunk itt idegenben éő testvéreinknek s arra építettünk.

Ez az alap nem egészen szilárd s így arra építeni azon tervek szerint, hogy azt mi hittük nem lehet. Biztosabb alapokat kell tehát teremtenünk hogy a tovább építés munkáját folytathassuk. Ez a biztosabb alap pedig a dollár. Az az egy dollár, ami az Erős Vár-nak egy évi előfizetése, amelyből minden kiadást kell fedezni, nyomdát, póstát stb. A munkát ingyen végezzük. Karácsonyi számunkat 1500 példányban küldtük ki testvéreinknek. Csak ezen egyetlen lapszám költségei meghaladják a 140.00-t. Ezt a pénzt a nyomdának és póstának előre kell kifizetni.

Ne halassza tehát tovább senki az egy dollár előfizetés beküldését, hanem használja fel a mellékelt borítékot s tegyen abba egy dollárt, vagy csekket vagy postai Money Ordert s küldje azt be még karácsony előtt az Erős Vár felelős szerkesztőjének és kiadójának: (Rev. John Ormay, 938 East Fourth Street Bethlehem, Pa.) s könnyítsék meg ezen önfeláldozó lelkészünk gondjait és munkáját.

Bármennyire is örömmel küldtük mindenkinek eddig a lapot, de ujev után legnagyobb sajnálatunkra csak azon testvéreinknek küldhetjük az ujságot, akik arra előfizetnek, vagy akik megígérik, hogy az előfizetést be-
küldik ha lesz egy dollárjuk.

A lap továbbra is megjelenik s végzi misziói munkáját a lehetőségek határain belül.

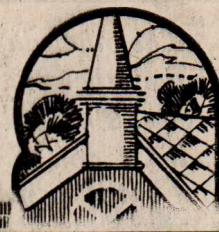
Az amerikai magyar evangelikusság szives támogatását és közreműködését elvárva maradtunk hittestvéri üdvözlettel és boldog karácsonyi ünnepeket kívánva mindenkinek.

A szerkesztőség megbizásából

DR. STIEGLER S. ERNŐ
ev. lelkész, főszerkesztő.

EGYHÁZI ÉLET

DETROIT, MICH.

Lelkész: NT. BECKER JAKAB.

A detroiti magyar evangélikus egyház temploma a Thaddeus és Sloan utcák sarkán van.

Az egyház lelkesze: Rev. Becker Jakab, 8141 Thaddeus Street, Detroit, Mich. — Telefon: Vinewood 2-2609.

ISTENTISZTELETEK SORRENDJE. — Az ádventi és karácsonyi ünnepkörben az istentiszteletek sorrendje a detroiti magyar evangélikus templomban a következő lesz: — **MINDEN ADVENTI VASÁRNAPON** angol nyelvű istentisztelet fél 10 órai kezdettel, s magyarnyelvű istentisztelet fél 11 órai kezdettel. — **DECEMBER 24-én**, karácsony előestéjén, 7 órai kezdettel előkészítő istentisztelet és karácsonyfaünnepély a gyermekek részére. — **DECEMBER 25-én**, karácsony első napján, délelőtt fél 10 órakor angol istentisztelet, fél 11 órakor magyar istentisztelet. Mindkét istentiszteleten kiosztásra kerül az urvacsora. Este 7 órakor hálaadó istentisztelet. — **DECEMBER 26-án**, karácsony másodnapján délelőtt fél 11 órai kezdettel ünnepi istentisztelet. Este 7 órakor ünnepzáró hálaadó istentisztelet. **DECEMBER 30-án**, az év utolsó vasárnapján, d. e. fél 10 órakor angol, s fél 11 órakor magyar istentisztelet. — **DECEMBER 31-én**, ó-évi utolsó estéjén 7 órai kezdettel évzáró hálaadó istentisztelet. Utána társasvacsera az iskolateremben. — **JANUÁR 1-én**, újév napján, délelőtt fél 10 órakor angol, fél 11 órakor magyar ünnepi istentisztelet. — **JANUÁR 6-án**, Vízkereszt ünnepén, fél 10 órakor angol és fél 11 órakor magyarnyelvű ünnepi istentisztelet. — **KERESZTELTÉS VOLT.** — Megkereszteltük magyar ev. templomunkban Fedor István és neje, szül. Nemes Irén fiacskáját Gerald István névre. Kereszt-szülei voltak Nemes István és neje, szül. Nagy Mária. — **ESKÜVŐ.** — December 1-én esküdtek egymásnak örök hűséget templomunkban, Tóth József, — Tóth István és neje, szül. Szabó Mária nőtlen fia, — valamint Király Mária, — Király Lajos és neje, szül. Buti Mária hajadon leánya. Házasági tanúk voltak: Tóth Anna és Nagy Katalin.

ELJEGYZÉS. — Tóth József, Tóth István és neje, született Szabó Mária, 8100 South St. alatti lakosok nőtlen fia, — eljegyezte magának Király Mariskát, — Király Lajos és neje, született Buti Mária bay city-i lakosok hajadon leányát. A házassági frigykötés december 1-én, szombaton volt megtartva. — **FOLYTATÓLAGOS KIMUTATÁS.** — Egyházunk templomlépcsőzetének javítási költségeire újabban a következő adományok folytak be: Független Magyar Ref. Egyház \$5.00, Svendor Jánosné \$1.00, Gallovics Bálint 50cent. Fogadják mindnyájan a gyülekezet hála-köszönését. Ugyanakkor megemlíteni kívánjuk, hogy Gallovics Bálint díjtalanul segítkezett a javítási munkálatoknál és a Független Református Egyház női egyesülete díjtalanul engedte át edényeit a Márton-napi társasvacsera céljaira, amit szintén hála-köszönettel nyilvánosan nyugtázunk. — **HUSZÉVES JUBILEUM.** — A gyülekezetünk életében értékes munkát kifejtő Magyar Lutheránus Oltáregyesület december 16-án, vasárnap, ünnepeli meg fenállásának huszadik évfordulóját. Az Oltáregyesület tagjai arra törekednek, hogy a 20 éves jubileumi ünnep jól sikerüljön. A kidolgozott tervek szerint

december 16-án, vasárnap jubileumi istentisztelet lesz, amelyen az Oltáregyesület tagjai testületileg jelennek meg. — Este 6 órakor társasvacsera lesz az evangélikus iskolateremben. — **THANKSGIVING DAY** ünnepét megtartot a gyülekezetünk. Az alkalmi szentbeszéd arról szólt, hogy nekünk mint egyházközségnek ezer okunk van hálát adni az Istennek s ezek között az okok között a legfőbbek egyike az a tény, hogy idegenvándorlásunkban is hajlékot említhetünk az Ur nevének dicsőítésére, ahol saját nyelvünkön magasztalhatjuk az Isten nagyságos dolgait. — **KARÁCSONYI ÜNNEPÉLY.** — Mint minden évben, úgy az idén is megörvendeztetjük gyermekeinket karácsony előestéjén egy szép karácsonyfa-ünnepélyvel. A Női Oltáregyesület áldozatkészségéből karácsonyfa fogja díszíteni templomunkat és a gyermekek cukorkát s egyéb ajándékokat kapnak. — **SZILVESZTER ESTI TÁRSASVACSORA.** — Ó év utolsó estéjén, december 31-én, az évzáró istentisztelet után dísznótoros vacsorát rendez gyülekezetünk az iskolateremben. — **A SZOMBATI ISKOLA** rendkívüli fontosságára nem győziük eléggé figyelmeztetni a magyar szülőket. Küldjék el gyermekeiket minden héten a magyar iskolába. Tanítás szombaton délelőttönként 9-től 12 óráig. A tanítás az egyház lelkesze végzi. Jelentkezhetnek iskolaköteles magyar gyermekek vallásfelekezeti különbség nélkül.

ESKÜVŐ. — Szeptember 8-án esküdtek egymásnak örök hűséget templomunkban Énekes István és Bogdán Mariska. Tanúk voltak Radics Pál és Énekes János. — **TEMPLOMLÉPCSŐZETÜNK** javítási munkája befejezést nyert. Ugyancsak elkészült a templomkémény megreparálása is. A javítási munkát Kiss István wyandotte-i egyháztagunk irányítása mellett több buzgó hívünk végezte el teljesen díjtalanul. Fogadják ezután is az egyház leghálásabb köszönetét. —

TEMPLOMLÉPCSŐZETÜNK javítási munkája befejezést nyert. Ugyancsak elkészült a templomkémény megreparálása is. A javítási munkát Kiss István wyandotte-i egyháztagunk irányítása mellett több buzgó hívünk végezte el teljesen díjtalanul. Fogadják ezután is az egyház leghálásabb köszönetét. A javítási munkálatoknál az alábbiak dolgoztak odaadó buzgalommal és a legnagyobb önzetlenséggel: Kiss István, Svendor János, Toni Bottini, Petrovics György, Bezsó József, Trallai Lajos, Varga Sándor, Bellák Sándor, Pintér Sándor, Horváth Sándor, Orbán Sándor, Bándli István, Sofrankó András, Blatnik István, Sztanek Mihály, Pavelka János, Koncz János, Sztanek Mihályné, Jón Zsuzsanna, Mózes Jánosné és mások. A költségekhez szíves adományaikkal hozzájárultak: Tóth Sándor \$1.00, Oswald Gusztáv \$1.00, Csatóry József \$1.00, Imre János 50c, Mozsay Sándorné 50c, Olvashatatlan 40c, Sztanek Testvérek \$1.00, Horváth Sándor \$1.50, Bertalan János \$1.00, Jóna és Buda \$2.00, Buday András \$1.00, Fodor Gyula \$1.00, Gegus Testvérek \$1.00, Bábás Stúdió \$1.00, Nagy Dániel \$1.00, Rosta Sámuel \$1.00, Kovács Józsefné, (Liebold) \$1.00, Horváth Vendel 25c, ifj. Papp Ferenc \$1.00, Ruzsa Lajos 50c, Samu Sándor 50c, Németh József (Ecorse) \$1.00, Zámolyi Sándor \$2.00, Mógor Ignác \$3.00, Németh Sándor \$1.00, Ba só János \$1.00, Kondor Mihály \$1.00, Kiss Károly \$1.00, Kocsis

Antal \$2.00, Bellák Sándor \$2.00, Koncz János \$1.00, Dobránszky József \$1.00, Süle Ferenc \$1.00, Erdélyi Sámuel \$2.00, Kovács Józsefné öz. Kereszturi Károlyné \$2.00, N.N. 50c, Havasy Károly \$2.00, Németh József \$1.00, Kovács Ferenc \$2.00, Király János \$1.00, Tóth Lajosné \$1.00, Vági Gábor 25c, Pogány Dániel \$1.00, Bartók András \$1.00, Győri Lajos \$1.00, Lada Károly \$1.00, Németh Károly 25c, Mózes János \$1.00, Kanai László \$2.00, Iski Ferenc \$1.00, Sofrankó András \$1.00, Nagy János 50c, Hajdu István 50c, Szalay Károly \$1.00, Vida Lajos \$1.00, Domokos András \$1.00, Minszky Béni \$1.00. — Templomlépcsőzetünk javítási kötetgeire Csapó Károlyné és Vigh Istvánné gyűjtőívén a következő adományok folytak be: Kovács Ferenc gondnok \$10.00, Jerry M. Dernay \$1.00, D. F. Moons \$1.00, Hollós István \$1.00, Sinkai 25c, Návo János 50c, Orbán József 50c, Mrs. Jelen Zsuzsanna 50c, Mrs. Horgcs Erzsébet 25c, Borbély Imre 25c, Várady Gusztáv \$1.00, Letenyi Istvánné \$1.00, Kozma Imre \$1.00, Kulcsár Pál 50c, Tóber Ferenc 50c, W. F. Carter 50c, Döbente Lajos \$1.00, Abraham Kama h an 10c, Mrs. J. Frieder 15c, Takács István, egyházi pénztáros \$5.00, Simon Sándor \$1.00, Vizkelety Imre 25c, Mrs. Póczik 25c, Mrs. Szalacsy 25c, Németh Jánosné 10c, Mrs. Gazsi 25c, Latics Vince 25c, Sata János 25c, Barazsu Ferenc 50c, Gacs Lászlóné diványpárnát, Nagy Istvánné 50c, ifj. Németh Károly \$1.00, Pusztai István \$1.00, Koncz János 50c, Szalay Lajos 25c, Csapó Károlyné 50c, Szalay István 50c, ifj. Csapó Károly 50c, Varga János 25c, Kiss Gábor \$2.00, Guttovsz Lajos \$1.00, Mirályfi János 25c, Németh Károly 25c, Varga János \$1.00, öz. Csik Károlyné \$1.00, Farkas Adám \$1.00, öz. Lampert Ferencné \$1.00, Vigh István \$1.00. Bete Jánosné és Csapó Károlyné gyűjtőívén adakoztak: Zselji Jánosné \$1.00, Faragó L. 10c, Géczy János 50c, Holomány Jánosné \$1.00, West End Bakerry \$1.00, Ribits Gáspár \$1.00, Csizmadia Ferenc 50c, Nagy Sándorné 25c, Németh György \$1.00, Juhász G. 15c, Eöry Frank 75c, Huszka Lajos 25c, Varga Márton 50c, Agni István \$1.00, Eöry Mihály 25c, Putz Pál 25c, Bette Jánosné 50c, Somogyi József \$1.00. Halászn köszönjük az adakozók szives áldozatkésztségét és a további adományokat folytatólagoan fogjuk közölni. — **ELJEGYZÉS.** — Tóth József, — Tóth István és neje, született Szabó Mária, 8100 South St. alatti lakosok fia, — eljegyezte magának Király Mariskát, — Király Lajos és neje született Buti Mária bay city-i lakosok hajadon leányát. A házassági frigykötés december 1-én, szombaton volt megtartva. — **MÁRTON-NAPI KACSAVACSORA.** — November hó 10-én, szombaton este, szépsikerű kacsavacsorát rendeztek egyházunk tagja, a gyülekezet többi t stületei és a betegsegélyző egyesület bevonásával. A kedélyes társasvacsora a független református egyház nagyt rmben lett megtartva, miután a rendezőség jóelőre belátta, hogy saját isk ltermünk szüknek bizonyult volna az összes vendégek befogadására. Örömmel jelentjük, hogy az érdeklődés oly nagy volt, hogy a független református egyház terme zsúfolásig megtelt sőt nagyszámu vendégsereg gyűlekezett össze saját i k ltermünkben is amelyet az ifjuság számára tartottunk f nn. A vacsorán vendégként üdvözölhettük Nt. Marton Sándor lelkészt és nejét, valamint a detroit-i magyar társd lom sok vezető tagját val áskülömbőség nélkül. A tósztemsteri tisztségét Rev. Becker Jackab, gyülekezetünk lelkipésztrora töltötte be. A szónokok tréfás és komoly felszólalás i kkal nagyban emelték az összejövetel erkölcsi értékét és s k tanulságos dolgot mondtak el a közönség szórakoztatásá a. Asztalbontás után táncmulatság következett, amely még sokáig együtt tartotta a kellemes n szórakozó társaságot. A mulatság tiszta jövedelme meghadja a 60 dollárt, amié t halás elismerés illeti a rendezőbizottság összes tagjait. —

PITTSBURGH, PA.

Lelkész: NT. LEFFLER M. ANDOR.

Gondnok: Kardos József, Algondnok: Molnár András, Jegyző: Nagy Béla, Péztáros: Molnár József, Ellenőr: Nemes Pál, Orgonista: Molnár Gizella, Statisztikus: Molnár László, Háznagy: Orbán István.

OLTAR EGYLETÜNK, melyet az elnök távollétében Szakál Lajosné alelnök vezetett, elhatározta, hogy szilveszter estén egy bingo partyt rendeznek az es i és éjfél i istentisztelet között. Belépti jegy 25 cent l.sz. — **KARACSONYFA ÜNNEPÉLY.** Dec. 23-án, advent utolsó vasárnapján este fél 8 órai kezdettel karácsonyfa ünnepélyt tartunk, mely alkalommal gyermekeink alkalmi programot fognak előadni. Erre a karácsonyfa ünnepélyre belépti díj nincsen. — **BETEGEINK.** — Tóth Pálné testvérnők még mindig nagy betegen fekszik otthonában, azonban az élet erőstenében bizva reméljük mielőbbi felépülését. Molnár Rudolf testvérünk és Kardos Lenke leánytestvérünk már teljesen gyógyulás útján vannak és örömmel várják a napot, mikor ismét a gyülekezettel együtt tiszteltesék az Urat. — **AZ "ERŐS VÁR" MEGBIZOTTJA.** — E hó másodikán megtartott egyháztanácsosi gyűléstünkön a tanács egyhangúlag megválasztotta Molnár András algondnokot az Erős Vár című evangélikus havi lapunk hivatalos képviselőjének. Ez uton is tisztelettel kérjük a hivatkozottakat, hogy azok akik hátralékban vannak a lappal, mint azok kiknek az még nem jár, sziveskedjenek bizalommal hozzá fordulni. Üzlet mbeinket is szeretettel kérjük, hogy hirdéseikkel pártolni sziveskedjenek az Erős Vár-at. — **A BORITÉK RENDSZER ÜGYE.** — Szeretettel kéretnek a hivatkozottak, hogy tekintettel arra, hogy statisztikusunk e hó utolsó vasárnapjával első negyedévi számadását megejti, mindenki igyekezzen hátralékát rendezni. — **A LIGONIERI ÁRVAHÁZÉRT.** Dec. 9-én az istentisztelet után egy külön perselyt helyeztünk a templom ajtóba, melyben fogjuk összegyűjteni a gyülekezet karácsonyi adományát a Ligonieri magyar református t stvérek árvaházára. Adakozzon mindenki jó szívvvel erre a nemes célra.

A STATISZTIKUS JELENTÉSE. — Molnár László, a gyülekezet statisztikusa a következő jelentést terjesztette a gyülekezet tanácsa elé: Negyedik negyed évi jelentés: 1934 szeptember 30-val bezárólag a boriték-rendszerben befolytak a következő adományok: Ifj. Molnár József \$35.00, ifj. Molnár Józsefné 24.75, Üveges Pál 26.50, Üveges Pálné 26.50, Nagy Andrásné 26.00, Nagy András 26.00, Nagy Béla 15.00, Nagy Béláné 15.05, Pető István 13.25, Pető Istvánné 5.20, Id. Molnár József 24.50, id. Molnár Józsefné 24.50, Molnár Gyula 9.95, Molnár Zoltán 26.50, Molnár Zoltánné 26.50, Molnár Lajos 26.50, Simon József 21.30, Molnár Lajosné 26.50, Molnár Rudolf 5.30, Molnár László 5.30, Molnár Gizella 2.65, Simon Józsefné 20.25, ifj. Simon József 2.65, Simon Irénke 2.70, Tóth Pál 17.00, Tóth Pálné 18.75, Tóth Béla 10.35, Molnár András 26.50, Üveges Lajosné 2.00, Biró Sándorné 12.75, Biró Ilonka 11.75, Tóth Katalin 11.50, Kozma Józsefné 9.50, Ohegyi János 23.40, Liska Györgyné 25.50, Liska György 23.50, Liska Elemér 2.65, Melich András 26.50, Nemes Pál, 25.75, Nemes Pálné 25.75, Szakál Lajosné 13.31, Molnár Béla 17.85, Molnár Béláné 15.70, Szkeres János 10.25, Kardos Lenke 7.40, Ternay Lina 5.26, Bugár József 12.50, Marvodis Ida 11.50, Nagy Lajos 13.50, Nagy Sándor 12.00, Holéczy Sámuel (Hazelwood) 7.50, Péntek Mihály 15.00, Kardos Imréné 13.65, Halász Jánosné 14.50, Holéczy Sámuel (North Side) 24.00, Barázda Lajosné 9.00, Tóth Ferenc 3.00, Balogi József 18.00, Balogi Flóra 4.00, Lipóczky András 5.60, Petró Istvánné 7.90, Németh Albert 9.00, Molnár Imre 26.50,

Kucser Lajos 10.00, Hudacsek Pál 15.00, Kardos József 25.80, Miller Jánosné 5.30, Szekeres Jánosné 10.25, Uhrinyák István 26.50, Csizy Józsefné 5.20, Zimmermann György 12.00, Albinyi András 10.00, Nt. Leffler Andorné 18.25, Triebel Mihályné 12.00, Deszpiter Zsuzsika 0.85, özv. Molnár Sándorné 5.00, Szenté Ferenc 20.00. Ezen adományokat az egyház pénztára hálás szívvel nyugtázza. Itt jegyezzük meg, hogy tekintettel arra, hogy évi megajánlási kampányunkat még teljes egészében nem fejeztük be, annak pontos kimutatását a jövő alkalommal fogjuk nyilvánosságra hozni. — **JÓL SIKERÜLT A BAZÁR.** — Az október 25-től 28-ig tartott négy napos Bazárunk, jól sikerült. Szabad legyen ez uton is köszönetet mondani mindazoknak, akik elősegítették bazárunk sikerét. A bazárral kapcsolatban elszámolásunkat, nyilvános nyugtázásainkat a jövő hireinkben fogjuk közölni. — **BETEGETSÉGEINK.** — Tóth Pálné, testvérnőnk, aki csak egy f. l. sztan-deje épült fel betegségéből, már egy pár hete ismét betegeskedik. Id. Molnár József testvérünk szintén beegeskedik s kénytelen az ágyat őrizni. Zsuffovszky Jánosné testvérnőnk szintén betegen fekszik otthonában. Adja a jóságos Isten, hogy a krisztus evangéliumából meritett erő úgy teltüljön, mint felkialakul és gyógyulás felé segítse beteg testvéreinket. — **PAPP SANDOR LETETTE AZ ORVOSI VIZSGÁT.** Nagy örömmel vettük tudomásul, hogy egyházunk egyik alapító tagjának, Papp Sándor és nejeének, szül. Eszlári Erzsébetnek, szorgalmas és törekvő fia, Papp Deal Sándor sikeresen tette le az orvos vizsgát Chicagóban. Minket nagy örömmel tölt el ez a hír, mert Papp D. Sándor ellemi iskoláit a Vickershan, High Schoolját a South Highban és a négy évi egyetemet a Pittsburgh Universityben végezte, továbbá két évet az Alabama Egyetemen, kettőt pedig a Chicagói Ruch Medical University-ben végzett el sikeresen. Étesülésünk szérint jelenleg a Chicagói Aak Parki Kórházban mint gyakorló orvos kapott alkalmazást. Papp Sándor szülei az Abauj megyei Ongaról, illetve a Borsod megyei Sajó Arnotról jöttek Amerikába és itt Pittsburghban mindenkor éénk részt vettek az egyházi életben. Id. Papp Sándor jelenleg Youngstowni lakos. Ezt az alkalmat ragadjuk meg mi is arra, hogy úgy a boldog szülőknek, mint törekvő fiatal testvéreinknek sok sikert és boldogságot kívánjuk azon a nemes pályán, melyet szorgalommal és vasakarattal a maga számára kiküzdött.

ISTENTISZTELETEK. — November 4-én ünnepelte a gyülekezet a Reformáció Emléknappját a d. e. istentisztelet keretében. E napon a virágot az oltárra hiv. és gyermekkegyelet helyezett Accipiter Sámuel emlékére. Kedden, nov. 6-án a gyülekezet érdeklődő tagjai megtekintették a Pittsburghi Evangélikus Zsidó Misszió Központot, a John Legun Memorial Otthont, ahol részt vettek az istentiszteleten. — **A JÖVŐ ÉVI MEGAJANLÁSOK.** — Az 1934-5-ös. évi adományok lettek eddig felajánlva: Molnár Zoltán 18.20, Molnár Zoltánné 18.20, Üveges Pál 26.00, Üveges Pálné 26.00, ifj. Molnár József 26.00, ifj. Molnár Józsefné 26.00, Molnár László 26.00, Tóth Béla 5.20, Tóth Fál 26.00, Tóth Pálné 26.00, Kulár Andrásné 13.00, Simon József 20.80, Simon Irénke 2.60, ifj. Simon József 2.60, Simon Józsefné 12.00, Petó István 12.00, Petó Istvánné 5.20, Nagy András 26.00, Nagy Andrásné 13.00, Nagy Béla 18.20, Nagy Béláné 18.20, Varga András 12.00, Pusztás Jánosné 2.60, Lukács András 5.20, Szenté Ferenc 20.00, Liska György 26.00, Liska Gyöngy 26.00, Liska Elmár 2.60, Molnár Sándorné 5.20, Molnár András 26.00, Molnár Béla 18.20, Molnár Béláné 15.60, Petó Istvánné 13.00, Németh Sándor 13.00, Ohegyi János 26.00, Biró Sándorné 18.20, Biró Ilonka 7.80, Kozma Józsefné 12.00, Tóth Katalin 13.00, Molnár Rudolf 13.00, Molnár Rudolfné 5.20, Sza-

kál Lajosné 18.20, Lipóczky András 5.50, Üveges Lajosné 13.00, ifj. Holéczy Sámuel 26.00, Nemes Fál 26.00, Nemes Pálné 26.00, Pringer Sándorné 6.00, Kovács Miklósné 5.20, Bugár József 13.00, Mavródis Jánosné 26.00, Mavródis János 13.00, Szekeres János 13.00, Szekeres Jánosné 12.00, id. Holéczy Sámuel 26.00, Kardos József 26.00, Uhrinyák István 26.00, Uhrinyák Anna 5.20, Kardos Imréné 15.60, Kardos Lenke 5.20, Termay Lina 6.24, Barázda Lajosné 15.00, Melich András 13.00, Balogi József 13.00, Baloghi Flóra 13.00, Molnár Lajos 20.80, Molnár Lajosné 12.20, Molnár Gizella 2.60, Albinyi András 5.00, Cralin Gyúán 5.20, Kucser Lajos 10.00, Csizy Józsefné 5.20, Takács László 13.00, Kiss Lajos 5.20, Nt. Leffler Andorné 26.00, Dr. Gömör Sámuel 10.00, Zimmermann György 12.00, Molnár László 13.00, Molnár Lászlóné 5.20, Nagy Sándor 18.20, Nagy Lajos 18.20, Barber Leo 10.00, Miller Jánosné 7.80. — Összesen a névtelen adakozókkal egyben 1200 dollár az eddig megajánlott összeg. A közbejött bazár miatt sok testvérünknek még nem volt alkalma ajánlatát benyújtani. Az eddig még be nem foyt ajánlatokat a közeljövőben fogjuk közölni. — **KÜLÖN ADOMÁNYOK.** — özv. Accipiter Sámuelné férje emlékére 12.00 dollárt, Eszlári András és családja Isten dicsőségére 1.50, Tóth Pál isten dicsőségére 2.00 és Kis Lajos (Donora) 1.00 dollárt adományoztak. — **ADOMÁNY A BELMISZIÓNAK.** — özv. Accipiter Sámuelné, ugyancsak férje emlékére, értékes természetbeli adományt tett az Evangélikus Belmisszióknak, melyért ez uton is fogadja az Egyház hálás köszönetét. Itt említjük meg, hogy Eszlári András, telmissziói megbízott és a Központi hivatal értesítse sz rint a gyülekezet tagjai 30 dollárnyi adományt helyeztek a Belmisszió kasszába. Ugyancsak felhívjuk mindenkinck a figyelmét arra, hogy a Belmisszió Központ szerzett kért a hivatkozott, azok, akik a karácsonyi ünnepekre készített játékokat, babákat stb. óhajtanak adományozni szerény gyermekek részére, adományait Belmisszióknak megízotunknak dec. 15-ik sziveskedjenek beszoalati. — **HALALOAS.** — November 1-én helyeztük örök nyugalomra Accipiter Sámuel 67 éves, Dobsina, Gömörmegyei ille ősgű evangélikus testvérünket. Amerikában 29 évvel ez lőt jött és itt Pittsburghban telepedett le a North Sideon, ahol jólme ő cipész műhelye volt. Gyászolják felesége, szül. Telcsinszky Julianna, Rimaszombat, Rómörmegyei illstőségű, mivel 18 évt töltött boldog családi körben, gyermekai Gizella, férj z t. Kovács Sándorné, Anna férjczett Valentini Mikló né és fia József. Tagja volt a North Sidei Független Dalkörnek, kik benne egy buzgó és lelkes tagot veszítettek el. Az Ur Jézus Krisztusnak örök életet hirdető igéi legyenek a megsomorodott szívüket vigasztalói. — **ELSZÁMOLÁS A BAZÁRRÓL.** — A bazáron kisorsolt tárgyakat a következő szerencsés nyerők kapták meg: A magazín állványt a 93-as jeggyel Nt. Brávin Dávid, a diszpárnát a 86-as számú jeggyel Csizmadia Jánosné (Homestead, Pa.) a 10 dolláros aranyat a 305-ös jeggyel Tóth Fálné, a 10 lb. cukrot a 830-as jeggyel Fülöp Emma (Bellevue, Pa.), a 100 lb. lisztet a 45-ös jeggyel Molnár Béla nyerték meg. — **AZ EVANGÉLIKUS OLTÁR EGYLET HIREI.** — Az Oltár Egylet múlt vasárnap november 4-én tartott gyűlésén 360 dollárnyi adományt helyezt az egyház pénztárába. Az Oltár Egylet ezen n m s és szép adományért fogadja az egyházközség hálás köszönetét. Az Oltár Egylet a Pro Hungária Pittsburghi osztályának 5 éves jubileumára Szakál Lajosné, alnőknőt küdte ki, aki szép beszédben tolmácsolta eme jubiláló testületnek jókívánatainkat. — **KÖSZÖNETNYILVANITÁS.** — Az Evangélikus Oltár Egylet hálás köszönetét nyí váni a azoknak a hitestvéreknak, akik a Bazár tartalma alatt munkájukkal elősegítették annak sikerét. Gyűjteni voltak: Nemes

Pálné, id. Holéczy Sámuelné, Üveges Lajosné, ifj. M Inár Józsefné, Nagy Béláné, Orbán Istvánné, Molnár Béláné, Petro Istvánné, Szakál Lajosné, öz. Molnár Sándorné, H Iász Jánosné (McKeesport), Herman Sámuelné, Kardos Emréné és id. Molnár Józsefné. Sátor-készítők voltak. Nagy Sándor, Molnár András és Molnár Béla. Pénztárnok Molnár András. Leltárnok Nagy Béla. Jegykezelő id. Holéczy Sámuel. szolások kezelője ifj. Molnár József. A Magyar Kévélezban szorgoskodtak ifj. Molnár Józsefné vezetése mellett Molnár Béláné, Nagy Béláné, Mavródis Jánosné, M Inár R. doifné és Pető Istvánné. Irodai munkát végeztek Molnár Béláné, Nagy Margitka, Molnár Rudolfné és Nagy Béla. Társasjátékot kezelték Molnár Rudolf, Molnár László, Liska Elmér, Molnár Zoltán és Molnár Béla. — A **LELKÉSZ GREENSBURGBAN.** — A gyülekezet lelképásztorát ismét meghívta a Greensburgi Zion's Evangelical Lutheran Church e hó 18-án az esti angol istentiszteletnek a tartására.

ADVENT. — Kezdetét vette az az ádott időszak, amikor minden keresztényen komoly önvizsgálattal készül a karácsonyi ünnepekre. Karácsony igazi öröme és békessége csak úgy jó el lelkeinkbe, ha igaz lelki megújodással keressük azt. Tartsuk magunkat távol ezekben a napokban minden hangos és zajos mulatozástól és ragadjunk mag minden alkalmat arra, hogy lelki életünket elmélyítsük az előkészítés ezen napjaiban. — **KATEKIZÁLÁSI ESÉK.** — Az eddigi két alkalommal megtartott katekizálási esténk nagyon jól sikerültek. A hívek részéről nem várt érdeklődést tapasztaltunk evangéliumi egyházunk tanításai iránt. A bevezető előadásban "A Káté Története és a Szent Kereszttség" címen, a második előadásban "Istennel való beszélgetés és Hitünknek a Megvallása" címmel tartott a lelkész magyarázatokat. A következő katekizálási esténken fő téma "Isten Parancsolatai és a Megváltás szükésége vol a", s "Az Ur Szent Vacsorája és a Gyónás. Egyházi Rend." — **BETEGEINK.** — Imádkoztunk Tóth Pálné testvé nőnkért, aki otthonában huzamosabb idő óta nagy betegen fekszik. Kardos Lenke, fiatal leánytestvérünk mandula-operáción esett keresztül. Molnár Rudolf testvérünk szintén egy mandula operáción esett keresztül. Mindketten felépülően vannak. —

CLEVELAND, OHIO.

Közli: **PÉNTEK PAL** gondnok.

Gondnok: Péntek Pál, Jegyző: Bors Károly, Pénztáros: Donó Márton, Pénztári titkár: Hornyák Mihály, Egyházi: Szőke Sándor. Presbiterek: Babinyecz Mihály, Babinyecz Pál, Bendes József, Csuty József, Dombi László, Donó János, Faska Mihály, Király Béla, Loska Márton, Nyári Márton, Ország Antal, Szedenszky János, Trenka László, Trenka György, Szloboda István, Tóth Sándor, Tamáskovics Mihály, Varga József, Varga István, Paulovics Károly.

OKTÓBER 6. — Október hó 6-án egyházunkban mint az előző években, ugy ez évben is kegyelettel ünnepeltük meg az aradi 13 vértanu halálának gyászos évfordulóját. A templomban gyásztistentisztelet volt, melyen a Luther Márton Bs. és Templom Egylet testületileg és magyar zászlóval jelent meg. Az ünnepi gyászbeszédet Nt. Dianiska Albert k' szolgáló lelkész tartotta, aki szivrehatóan eszettel beszédében a magyar szabadságharc vértanuinak soha el nem muló érdemeit. — **ESKÜVŐ.** — Október hó hatodikán esküdtek egymásnak örök hűséget templomunkban Szabó Elza és Kresnye István testvéreink. A menyasszony Szabó Gábor és Varga Julianna evangélikus szülők kedves leánya. A vőlegény Kresnye István és Poznam Borbála ref. szülők derék fia. — **OKTÓBER** hó 21-én vezette oltárhoz Ifj. Trenka György hittestvé-

rünk menyasszonyát Szaniszló Mariskát. A vőlegény Id. Trenka György és neje sz. Terpák Zsuzsanna evangélikus vallásu szülők kedves fia. A menyasszony Szaniszló Lajos és neje sz. Zsupcsányi Mária r. Kath. szülők bájos leánya. A menyasszony az esküvő előtt ünnepélyes keretek közt tért át evangélikus hitünkre. Adja a Mindenható, hogy a Szent Ige vallásában találja meg élete üdvét. — Ezen új házások életére Isten gazdag áldását kérjük. — **UJRA JÓ AZ ORGONA.** — Templomunkban levő orgonánk javítása befejeződött s újra szól Istendicsőségére. A javítás költségeihez a Luther Márton Bs. és Templom Egyletünk és az Ág. Hitv. Evangélikus Női Oltár Egylet járult hozzá mindegyik 100-100 dollárral. Isten áldása legyen a nemes szívi adakozókon. — **KERESZTELES.** — Mester Gyula és neje újszülött gyermeke részesült a kereszttség szentségében. Adja Isten, hogy a gyermek egykor és munkás tagja lehessen a Krisztus Anyaszentegyháznak. — **REFORMÁCIÓ EMLÉKÜNNEP.** Egyházunk szép keretek közt ünnepelte meg november hó 4-én a reformáció évfordulóját. Az ünnepi beszéd tárgya a Luther Márton által a német nyelvre lefordított Biblia volt. Ennek sokoldalú jelentőségét méltatta az ünnepi szónok. Az ünnep d. e. 10 órai istentisztelettel kezdődött, mely után nagy bankett volt, melyen több előkelő ember vett részt, köztük volt Dr. Alexy Lajos clevelandi m. kir. főkonzul ur, evangélikus hittestvérünk is. Testvéreink nagyszáma tanubizonyosság volt a mellett, hogy drága evangélikus egyházunk hagyományai ma is szentek előttünk.

REFORMÁCIÓ EMLÉKÜNNEP. — Egyházunk november hó 4-én ünnepelte meg megfelelő ünnepélyes keretek közt a reformációi évfordulóját. Ekkor emlékeztünk meg Luther Márton korszakalkotó nagy munkájáról a négyszáz éves, német nyelvre lefordított Bibliáról s annak fontos jelentőségéről. Az ünnepi szónok az istentiszteletet végző lelkész, Nt. Dianiska Albert volt, aki szép beszédével maradandó hatást gyakorolt a hívek lelkére. Istentiszteletünkön megjelent Dr. Alexy Lajos, m. kir. főkonzul ur is. Istentisztelet után nagy bankett volt iskolahelyiségünkben, amelyen Dr. Alexy főkonzul és Dr. Böhn János clevelandi orvos hittestvéreink is részt vettek több jelesebb clevelandi angol emberrel. Az ünnepi ebédet az Oltár Egylet derék nótájai készítették, névszerint: Nyári Mártinné, Varga Józsefné, Tóth Sándorné, Domby Lászlóné, Paulovics Károlyné, Bors Károlyné s mások. Fáradtságukért köszönet s elismerés illeti. Az ünnepélyen résztvett még a Luther Márton Bs. és Templom Egylet jelvényeikkel és zászlóikkal. Az ünnep ugy erkölcsileg mint anyagilag jól sikerült. — **RENKIVÜLI KÖZGYÜLÉS.** — November hó 11-én volt egyházunknak rendkívüli közgyűlése, amelyen az egyház tagsága egyhangulag kimondotta, hogy a lemondás útján megüresedett lelkesi állást pályázat útján tölti be. A pályázatok 1934 november hó 30-ig küldendők be az egyház jegyzőjének címé e. Csakis olyan pályázatok vétetnek figyelembe, ahol a pályázók saját maguk jelölik meg fizetésüket s lelkesi oklevelüket mellékelik. A lelkesválasztó gyűlés dec. 2 ra tüzetett ki. **TÁNCMULATSÁG.** — A Luther Márton Betegségélyző és Templom Egylet november hó 25-én délután kártya-partyt s este táncmulatságot rendezett 25 centes belépti díj mellett. A rendezést Varga József hittestvérünk végezte el nagy sikerrel. Legyen neki érte köszönet. — **SZÉP AJÁNDÉK.** — Evangélikus Oltár Egyletünk a Reformáció emléknapiján egy szépkötésű családi Bibliát s énekes könyvet ajándék zott Ifj. Trenka Györgyné szül. Szaniszló Mária nőtestvérünknek, aki nemrég tért át a róm. kath. vallásról a mi evangélikus vallásunkra. A szép és értékes jánékkal meglepett házaspár nevében Id. Trenka Györgyné mondott könnyes szemmel s meghatott szívvel köszönetet. Találjanak az Is-

ten Igéjében békességet. — **KARÁCSONYFA ÜNNEPÉLY.** Az Ev. Oltáregylet elhatározta, hogy a karácsonyi Ünnepekre szép karácsonyfával ajándékozza meg egyházunk ifjúságát s gyermekeit. Ezenkívül az Oltár Egylet a gyermekeket meg is ajándékozza Karácsony estéjén. Szép és nemes cselkedet. Adja Isten, hogy ezen nemes egylet növekedjék s tagja legyen minden evangélikus nőtestvérünk. — **ELŐKÉSZÜLET AZ ÜNNEPEKRE.** — Ifjúságunk énekkara szorgalmasan készül a karácsonyi ünnepekre, hogy istentiszteletünk s minden ünneplésünk minél áhitatosabb legyen. — **ÚJ LELKÉSZÜNK.** — December másodikán volt I. lkészválasztó közgyűlésünk, amelyen Leffer Andor pittsburghi lelkész választottuk meg lelkészünknek. A választásról az ERŐS VÁR legközelebbi számában írunk részletesebben. Isten áldása legyen új lelkészünk közöttünk való munkálkodásán.

NEW YORK, N. Y.

Gondnok: Kövér Sámuel, Titkár: Dr. Istók Barnabás, Jegyző: Matthias Henrikné, Pénztáros: Fullajtár P. János Ellenőr: Lasók András, Presbiterek: Banda Pál, Ifj. Marshall Sándor, Ifj. Thury János, Bogád Sámuelné, Dankó Erzsébet, Hahn Ottóné, Persa Rozália. — Istentiszteleteinket vasárnaponként délután 3 órakor tartjuk a 130 E. 54th alatt (Lexington és 54th St. sarok levő angol ev. templomban).

HELYETTES LELKÉSZ. — Nt. Brachna Gábor lelkészünk az óházába tért vissza, mert tanulmányi ittartózkodási engedélye lejárt. Dr. Raffay Sándor bányakerületi ev. püspök Nt. Brachna Gábort Szegedre rendelte szolgálatra, ahol mint esperességi segéd-lelkész végzi továbbra munkáját az Istenországáért. Isten vezérelje további útján s áldja meg az ő kegyelmével volt pásztorunkat. A Missziói Hatóság az istentiszteletek, és egyházi munka végzésével Nt. Szabó Sándor new-brunswicki lelkészt bízta meg. — **ELJEGYZÉS VOLT.** — Véletlen folytán maradt ki az ERŐS VÁR híreiből az az örvendetes újság, hogy Nt. Brachna Gábor volt lelkészünk szeptember hó 3-án jegyezte el magának leendő hitvestársul Bogád Sámuel és Horváth Karolina hittestvéreink és honfitársaink bájos leányát Bogád Etukát egyetemi hallgatónót. Az eljegyzés Saddle Riveren, New Jerseyben volt, ahol Bodáék nyári vakációjukat töltötték. Isten gazdag áldása legyen az ifju jegyes páron, hogy életük boldog és békés legyen s munkásságuk nyomán jutalomban gazdag.

PASSAIC, N. J.

Lelkész: NT. PÖLÖSKEY SÁNDOR.

Gondnok: Gangel Imre, Algondnok: Riczkó András, Pénztáros: Öcsön Károly, Jegyző Rosta József, Presbiterek: Barabás András, Bartos János, Csenka Mihály, Ihász Gábor, Ifj. Koch János, Nohta Mihály, Szabó Sándor, Tóth István. Az egyház istentiszteleteit egyelőre csak havonta egyszer a hónap utolsó vasárnapján, délután 3 órakor tartja a Lexington Avenue és Sherman St. sarkán levő német evangélikus templomban, Passaic, N. J.-ben.

ESKÜVŐ. — Fényes esküvő volt egyházunkban október 6-ikán, szombaton délután 5 órakor, midőn Urbán István és neje, szül. Saláta Erzsébet garfieldi lakosok fia, ifj. Urbán István esküdött örök hűséget, Riczkó Ilonkának, Riczkó András és neje, szül. Lipták Erzsébet szintén garfieldi lakosok bájos leányának. Best man volt Yusko József, a maifő honor szerepet pedig a menyasszony testvére, Riczkó Margitka töltötte be. Az esketést Pölöskei Sándor lelkész végezte angol nyelven. A fiatal párnak itt is boldogságot és Isten megsegítő kegyelmét kívánjuk.

PALMERTON, PA. Magyar-Vend Egyház.

Lelkész: NT. ORMAY JÁNOS.

Gondnok: Jósár János, Jegyző: Nt. Ormay János, Pénztáros: Jósár János, Kollektorok: Berke József és Szakács Sándor, Presbiterek: Kolossa Adám, Molnár Sándor, Santavecz György, Hadinger György, Dömötör Sándor, Baros Miklós, Tóth Sándor. — Istentisztelet a hónap második és negyedik vasárnapján d. u. 3 órakor van a palmertoni magyar evangélikus templomban. — Kéretnek a hittestvérek, hogy a fentjelzett időben minél nagyobb számban jelenjenek meg az Ur házában.

DECEMBER 25.-ÉN Karácsony ünnepi istentisztelet **REGGEL FÉL 7 ÓRAKOR** urvacsora osztással. — Kéretnek a palmertoni hittestvérek, hogy a fentjelzett időpontban jelenjenek meg az istentiszteleten, mert az pontosan kezdődik. A lelkésznek ezen a délelőttön három helyen kell szolgálatot teljesítenie s így percnyi pontosságra van szükség. **JANUÁR 1.** — Ujévkor délután 3 órakor rendez istentisztelet lesz, melyre szeretettel hívjuk meg a palmertoni hittestvéreket.

BUFFALO, N. Y.

Lelkész: (Állás üresedésben.)

Gondnok: Zatykó János, Pénztáros: Petes József, Presbiterek: Szallay István, Szimeiszter Károly, Szabó József, Molnár János, Németh Gábor, Vánkos Sándor. — Templom a 1037 Grant Street alatt van. Istentisztelet minden vasárnap d. e. 11 órakor kezdődik. Kéretnek az egyháztagok, hogy minél nagyobb számban jelenjenek meg a templomban. — Vasárnapi iskolai tanítás d. e. fél 10 órától fél 11 óráig tart. Kérjük a szülőket, hogy gyermekeiket pontosan küldjék a vasárnapi iskolába.

VASÁRNAPI ISKOLA. — Egyházunk ugyan lelkész nélkül van hosszabb idő óta, de azért az egyházi s istenországát építő munka nem szünetel köztünk. Vasárnaponként gyermekeink összejönnek a templomban, ahol gyermekistentisztelet van s vallásoktatásban részesülnek. A vasárnapi iskolai tanítók lelki ismeretes munkát végeznek. Azért minden evangélikus magyar szülő tartsa kötelességének, hogy gyermekét pontosan és következetesen küldje a vasárnapi iskolába, amely d. e. van a istentisztelet előtt. — **ISTENTISZTELET.** — Istentiszteletünk vasárnaponként d. e. 11 órakor van. Az istentiszteleteket Mr. Martzloff a Holy Trinity angol templom régi, hithű munkása derék hittestvérünk vezeti. Mindég szép és építő beszédet mond, amelyet érdemes minden embernek meghallgatni, hogy abból lelkileg épüljön s okuljon. Szeretettel hívunk mindenkit ezen istentiszteletekre. Egyházunk fiatalágát hangsúlyozottan kérjük, hogy jöjjenek s lépjenek a hithű szülők nyomába az egyházépítés terén. — **TEMETÉS VOLT.** — Egyházunk egyik derék és jó evangélikus családját súlyos veszteség és gyász érte. A mindenki által szeretett és becézett Takács Irénkét, Takács István és neje sz. Söveg Zsófia Lovászpataona, Veszprémmegye, bájos és szeretetre méltó leánykáját ragadta el kedvesei köréből a kérelhetetlen halál. Temetése október hó 21-én délután 3 órakor ment végbe a 120 Grote Street n. levő gyászszobából s templomunkból a kenneri Elm Lawn temetőbe. Hat kisleányka vitte a koporsót a gyászszobából és hat kisfiu vitte be a templomba és hozták onnan ki. A temetési szertartást magyar evangélikus lelkész híján Nt. Péter Antal ref. lelkész végezte. — A korán elköltözött drága leánykát három hétig tartó súlyos betegség ölte meg. Bánatos jó szülein kívül testvérei, rokonsága s az egész egyház gyászolja Irénke korai távozását. Isten vegye ártatlan lelkét magához az ő örökkévalóságába s testének pedig adjon csendes megnyugvást a föld ölén.

BETHLEHEM, PA.

Lelkész: NT. ORMAY JÁNOS

ÜNNEPI ISTENTISZTELETEK SCRENDJE

December 23-án VASÁRNAP ESTE. — December 23-án vasárnap este fél 8 órakor lesz angol vasárnapi iskolánknak karácsonyfa ünnepélye a templomban. Ezen az estén gyermekeink vegyesen, magyar és angol nyelven betanult karácsonyesti programot adnak elő. — DECEMBER 25-ÉN. D. e. fél 11 órakor karácsonyi ünnepi istentisztelet urvacsora osztással. Este fél 8 órakor a templom alatti iskola helyiségben magyar karácsonyfa ünnepély karácsonyi műsorral. Ifjuságunk és gyermekeink ezen estén 2 karácsonyi szindarabot adnak elő. Ezen estén is megvendégljük gyermekeinket s ajándékokat adunk nekik. Belépti díj 10 cent. — DECEMBER 26-ÁN. — Ünnepzáró esti istentisztelet fél 8 órakor. — DECEMBER 30-ÁN. — Vasárnapi istentisztelet a rendes időben, d. e. fél 11 órakor. — DECEMBER 31-ÉN Este 7 órakor évszázó hálaadó, Szilveszter esti istentisztelet. JANUÁR 1. — D. e. fél 11 órakor újévi istentisztelet d. e. fél 11 órakor.

ESKÜVŐ VOLT. — Október hó 21-én esküdtek egymásnak örök hűséget templomunkban Németh Dénes és Nagy Juliska. Az ifju pár ezen örömnappjának nagyon szép keretet adott a virágokkal feldiszitett oltár, amelyen 18 szál gyertya égett s a sok vendég és jóbarát, akik eljöttek ezen a napon, hogy részt vegyenek a szerető szívek örömeiben. A templomba bevonuló nászmenetet szép orgona játék fogadta, melyet szépen játszott egyháznak orgonistája Mrs. V. Unger. Ezután a nőegylet énekkara énekelte el az ezen alkalomra írt alkalmi éneket, melyet Nt. Ormay Jánosné írt és tanította be. Az esketést Rev. Ormay, az egyház lelkésze végezte.

Az esküvőn tanúk voltak: Sántly Károly és neje sz. Németh Margit. Vőfélyek voltak: Tamásik Mihály, Velekey János, Németh Ernő, Németh Lénárd, Kovács Ernő; keszorus lányok: Balázs Teréz, Balázs Irén, Norma Jude, Ponrácz Berta, Németh Teréz. Az esketést nagy lakodalmi vacsora követte, amelyen az ifju párt sok szép ajándékkal halmozták el a rokonok és jóbarátok. Ajándékokat adtak az új párnak: Németh Kálmánné, Nagy Dávidné, Sántly Kárlóyné, Balázs Teréz, Balázs Irén, Balázs Mariska, Kovács Péteráné, Kirkesz Józsefné, Földy Mihályné, Stummer József, Richard Pál, Velekey Jánosné, Piltman Jánosné, Hegedüs Józsefné, Dalmáty Mihály, Gerencsér Józsefné, Rácz Jolán és egy ismeretlen. Az Ur oltárára ez alkalomra az ifju pár 18 szál gyertyát adományozott. Az esküvő és lakodalom úgy az ifju párnak, mint a lakodalmi seregnek felejthetetlen emlék marad. A vőlegény Németh Kálmán és neje sz. Vilfinger Franciska vas megyei hittestvéreink derék fia, a menyasszony Nagy Dávidné és neje sz. Szalay Lidia hittestvéreink kedves leánya volt. A mindenható Isten legyen ezen az új frigykötésen. — **REFORMÁCIÓ EMLÉKÜNNEP.** — Október hó 31-én, szerdán este fél 8 órakor templomunkban reformációi emlékünnepe volt, melyet a helyi vend egyházzal közösen ünnepeltünk meg. Az ünnepnek különös jelentőséget kölcsönözött Dr. Luther Márton 400 éves Biblia fordításának évfordulója, melyről az ünnepi szónok külön emlékezett meg beszédében. Az ünnepi beszédet Rev. Dr. Stiegler, a helybe i vend egyháznak érdemes lelkésze tartotta. — **ESKÜVŐ VOLT.** — Szeptember hó 29-én vezette oltárhoz Unger Vendel bethlehemi lakos egyháznak bájos orgonistáját Kardos Helent a bethlehemi vend evangélikus templomban. Az esküvő délután 3 órakor volt. Az esküvői szertartást Rev. Dr. Stiegler Ernő és Rev. Ormay János végezték. Egyháztagjaink nagy számban mentek el a vend ev. templomba s tiszta szív-

ből örültek az örülőkkel. — **KERESZTELŐ.** — November hó 11-én, részesült a keresztség szentségében Frederick W. Voss és Mary Balogh újszülött kis fiacskája, aki a keresztségben Frederick William nevet kapta. Keresztszülők voltak: Balogh János és Balogh Helen. Isten áldása legyen az újszülött gyermeken. — Október hó 28-án részesült keresztség szentségében Bosák Pál és neje sz. Sift Irma újszülött kisfiacskája, aki a keresztségben Pál és István nevet kapta. Keresztszülők voltak Mayor Fál és neje, Pavelka Helen. Isten áldása legyen az újszülött gyermeknek. —

JÓL SIKERÜLT A TEAESTÉLY. — Nőegyletünk november hó 18-án, vasárnap este teaestélyt rendezett iskolahelyiségünkben, amely elég jól sikerült. Aki ott volt kellemesen töltötte el idejét. Ezután is köszöntöttünk mindenkinek, aki bármivel is hozzájárult a sikerhez. — **TEMETÉS.** —

November hó 17-én, szombaton délután kísértük ki Osvatic Istvánné sz. Ballek Katalin az Urban elhunyt keresztyén nővérünk kihült tetemét a temetőbe. A temetés a Hillcrest Avenuen levő gyászházban kezdődött, ahonnan a temetőbe vonult a gyászoló sereg. A temetési szertartást Rev. Ormay ev. lelkész végezte. Isten adjon korán elköltözött nővérünknek az anyaföld ölében csendes nyugalmat, s két pedig vegye kegyelmesen magához az örökkévalóságába. — **SIKERÜLT A "LEANYCSEL."** — November hó 25-én szünnapig megtelt iskolahelyiségünk közönséggel. Ifjusági Egyesületünk által betanult szindarab hálás közönség előtt pergett le. A szereplők fáradtságuk után megkapták a megérdemelt jutalmat: a közönség elismerését. Előadás után a közönség együtt maradt s nagy élvezettel hallgatta Cipóth Vince és kisleánya művészi accordin játékát. Ezután is hálás köszönetet mondunk a következő szereplőknek: Lámóyi László, Varga Józsefné, Beer Lajos, Joó Sándorné, Sráj János, Jerebek Géza, Szalay Zsófia, Bujcs Irén, Mészáros Eszter, László János és László József. Továbbá fogadják köszönetünket Mrs. Vendel Unger, egyháznak orgonistája, aki a darabban levő dalokat tanította be és kísérte zongorán s Bujcs József, aki a sugó szerepét töltötte be igen megfélelően. A szereplőket az egyház előadás után megvendégelte; a vacsorához melyet Sánca Józsefné és Kaki Sándorné készítettek el izletesen, a következő jószívű adakozók járultak hozzá adományaikkal: Balázs Jánosné, Bandi Imréné, Már Györgyné, Sráj Kálmánné és Kovács Imréné, Segítették még: Kaki Sándor, Hegedüs Lajos, Balázs József és Tamásik Márton. Mindazon pártfogóink, akik bármiképpen is hozzájárultak az est sikeréhez, fogadják az egyház hálás köszönetét. Az eredményt vasárnap a templomban hirdettjük ki. — **NÉMETH KÁLMÁNNÉT MEGOPERÁLTAK.** — Németh Kálmánné hittestvérünk az eastoni kórházban súlyosabb természetű műtéten esett keresztül. Hála Istennek már a javulás útján van. Kívánjuk, hogy minél hamarabb teljes egészségben térhessen vissza szerettei közé. — **ADVENT.** — Az adventi időszakban, mint a múltban szerdán este fél 8 órakor esti istentiszteletet tartunk. Az első ilyen esti istentiszteletet december hó 5-én volt. Kérjük egyháztagjainkat, hogy ezen istentiszteleteket minél nagyobb számban látogassák.

ALLENTOWN, PA. Magyar-Vend Egyház

Lelkész: NT. ORMAY JÁNOS

DECEMBER 25-ÉN. — Karácsony első napján d. e. fél 9 órakor ünnepi istentisztelet lesz urvacsora osztással a St. John angol evangélikus templomban a 31 S. Fifth Streeten. Kérjük allentowni és környéki testvéreinket, hogy a fent jelzett időben pontosan jelenjenek meg az istentiszteleten, mert a magyar istentisztelet után angol istentisztelet lesz. **JANUÁR 1.** — Újévi istentisztelet d. e. fél 9 órakor.

MONTREAL, QUEBEC.

Lelkész: NT. SZEBIK KÁROLY.

Gondnok: Jankó János, Pénztáros: Török Imre, Jegyző: Kovács József, Segéd-jegyző: Németh Ferenc, Presbiterek: Borbély Péter, Domik János, Kozsár Lajos, Liszacsek József, Pócsey Gyula, Strigner Pál, Stréckó István, Leonard Gyula, Kovács József, Várady Ferenc. — Az egyháztanács gyűlése minden hónap első vasárnapján van.

ISTENTISZTELET. Délután 2-3. vasárnap Prince Arthur-Jeanne Mance Sts. — Fiatalok Istentisztelete. — Szlovák: 9-10, Magyar: 10-11 délelőtt, vasárnap. 34.0 City Hall Avenue. Aki meg nem jelenik, nem meh. az angol iskolába sem! — **FELVETTE A RÓMAI EGYHÁZBÓL** a presbitérium az istentiszteleten 1934 október 7-én Murányi Mátyást és nejét, Kató Borbálát családjukkal együtt. Az Ur Isten áldja meg, vezesse őket az igazság ösvényén, hogy boldogok lehessenek szent vallásukban. — **UGYANCSAK BIZONYSÁGOT TETTÉK** az evangéliumi igazságokról 1934 október hó 14-én Krisztus Urunk Sz. nt teste és vére vétele és hitvallásunk ismerete által az egész gyülekezet színe előtt Kolenics István és neje, Cintulo Teréz családjukkal együtt. **MEGKERESZTELTÜK** Jenzi Jánost, Jenzi János és Violette Sybilla kis ded gyermeket 1934 november 4-én. K reszt-szülei: Matus András és Matus Julia. — **A MI SZENT ÜGYÜNKÉRT TETTÉK** meg fizetési kötelezettségeket sz ptember hónapra: Burda Vilmos 50c, Borbély Péter \$1.00, Domik János 25c, Dinovszky Jenő \$1.00, David Walter \$1.00, Gajda Andrásné 25c, Holko Ferenc \$1.00, Klimó András 25c, Kalujder István 50c, Liszacsek József 50c, Németh Ferenc \$2.00, Pataky Zsigmondné \$1.00, Szebik Károly \$1.00, Szirkovszky György \$1.00, Zajác János 50c, Október Óra: Bogár András 25c, Gajda András \$1.00, Jankó János 50c, Kozsár Lajos 25c, Kalujder István 25c, Kolenics István 25c, Stringer Pál 50c, Szebik Károly 25c, Vegh János 50c, Várady Ferencné 25c, Zajác János 25c. — **UGYANCSAK UJABBAN GYERMEKEINK** Iskolájukra Szeptember és Október hónapokra: Hank Zoltán 5c, Domik Zoltán 15c, Domik Ernő 15c, Arvai Margit 10c, Arvai Imre 10c, Strigner Pál 15c, Sztrecskó Antal 25c, Szerecsko János 25c, Várady László 25c, Kozsár István 15c, Korcsok János 10c, Body Mariska 15c, Szlanec Julia 25c. — **KÜLÖN HALÁS AZ EGYHÁZ KEGYES ADOMÁNYAIKÉRT** a következőknek: Domik János 25c, Fodor Domokos 25c, Balaton Restaurant 25c, Gajda András Ruhaszabó-Műhely 25c, Sász Domokos 25c, Mandel János 25c, Bérci Ilona \$1.00, Dr. Winter Károly \$5.00, Vácsek Lajos \$1.00, Kutassi Dezső \$1.00, Jasníck F. 50c, Szebik Károly \$1.00, Dusza Erzsébet 50c, Kizsár Lajos 20c. A szeretet ruhaszállítmánnyal kapcsolatban ajándékoztak az egyházra: Bogár András 25c, Borbély Péter 25c, Ház János 25c, Jobbágy János 25c, Bogár András 25c, Zajác János 30c, Gerencsér József 50c, Domik János 25c, Szebik Károly 25c, Vegh János 30c, Kozsár Lajos 25c, Kocsis Péter 25c, Ház János 15c, Pupp János 50c. Köteletségünk, hogy pénzünkkel is hirdessük a megfeszített és feltámadott Krisztust! — **KIFEJEZI AZ EGYHÁZ HALAJÁT** NT. Tapper Wilfrid, Th. M. és Tappert Emma, lelkész és diakonissza nővér testvéreinknek, akik lehetővé tették a szeretet csomag megérkezését egyháztagjaink számára. Isten gazdagon áldja meg őket munkás hitükért! — **EGYHÁZUNK FELVETTE TAGJAI** sorába Jakli Gyulát és Andrics Józsefet, Világ evangélikusai egyesüljetekek! — **KÖNYVTÁRUNKRA ADOMÁNYOZOTT** három db. értékes könyvet Bádonyi János. Minden olvasó meg fog emlékezni nemes szívére! — **AZ AGOSTAI HITVALLASU EVANGELIKUS HELYI LELKÉSZNEK** november havi összejövetelüket az iskola helyi-

ségünkben tartották, ahol a gyülekezet lelkészének vendégei voltak 1934 november 8-án. — **KAKUKOS ORAT** ajándékozott az egyház iskola helyiség számára a lelkész, hogy mindenkit emlékeztessen a kakuk kiáltása, aki csak betér hozzánk, Nem Henyélni, Munkássára Tivott Ist. n E Világra!

A Keresztelő Szent Jáncsról nevezett Vend Evang. Egyház Bethlehem, Pa.

Lelkész: NT. DR. STIEGLER S. ERNŐ.

Gondnok: Josár János, Pénztáros: Kücsán Zoltán, Segéd pénztáros: Zsilavec István, Jegyző Bükvi Lajos, Organista: Nt. Stiegler S. Ernőné, Ellenőrök: Koltai Sándor, Névák János, Krányecz Sándor.

A KARÁCSONYI ÜNNEPEK SORRENDJE: — December 24-én este 7 órakor Karácsony esti gyermek istentisztelet. — December 25-én Karácsony első ünnepén reggel 8 órakor magyar nyelvű gyónás és urvacscraosztás. 10 órakor Vend nyelvű főistentisztelet, utána vend nyelvű gyónás és urvacscora osztás. Délután 3 órakor ünnepi istentisztelet. — December 26-án karácsony másodnapján 10 órakor magyar istentisztelet, utána vend nyelvű gyónás és urvacscora osztás. **DECEMBER 30-ÁN** este 6 órakor az egyház az iskolában egy nagy Sylvester vacsorát rendez. A vacsora jegy ára 35 cent. **KERESZTELEÉS.** — Hari József és neje kisfia József nevet nyerte a szent keresztségben, keresztszülők voltak: Koczeth István és neje. — Gombocz Lajos és neje kis fia Stephen Aladár névre lett megkeresztelve. Kereszt szülők voltak: Lebár János és neje. — **ESKÜVŐK.** — Unger Vendel Ferenc az oltár hoz vezette Kardos Helent. Kardos József és neje hajadon leányát. — Závecz Lajos örök hűséget esküdött Poszvek Teréz hajadonna, Poszvek Sándor és neje leányának. — Sostaréc Jenő örök hűséget esküdött Luthár Mary hajadonnak, Luthár József és megboldogult neje leányának. — Kelemen István a szent házasság kötelékébe lépett Ballek Teréz özvegy nővel. — Terplán István hitvestársul vette Merklin Maryt, Merklin Mike és neje leányát — Boldogságot kívánnunk eme ifju házaspároknak. — **TEMETÉS.** — Ritter Ferenc 59 éves korában december 2-án rövid betegség után elhalálozott, temetése Dec. 6-án volt. Gyászolja öt hitvestársa, neje és két fogadott fia. — Legyen békés neki az utolsó álm.

WINDSOR, ONT.

Lelkész: NT. PAPP JÁNOS LÁSZLÓ

KÖZÖS REFORMÁCIÓI ÜNNEPÉLY. — Az október hó 28-án megtartott reformációi ünnepélyén, ahol az angol, szász, német, szlovák, finn és magyar egyházak együttesen emlékeztek meg a reformációról a magyar gyülekezet dicséretreméltó szép számmal képviseltette magát. A zsufozásig megtelt angol templomban angol nyelven beszélt Rev. Hawk, az American Lutheran Church detroiti esperese, Eld. r Donald windsori angol lelkész, Papp János László, windsori magyar lelkész, mig Teutsch János detroiti és windsori szász lelkész németül és Zima Károly detroiti és windsori szlovák lelkész tót nyelven szólott az ünnepő gyülekezet-hez. A közös reformációi istentisztelet minden évben újra megtartjuk. 1935-ben a magyar templomban foglalkozni össze-gyűlni a windsori evangélikusok. — **VENDÉGLELKÉSZ.** — A november 11-i istentiszteleten Nt. Szebik Károly, montreali magyar ev. lelkész hirdeti az ígét. Szebik Károly ur Kun Ferenc montreali hittestvérünkkel együtt jön körünkbe, hogy itt hiterősítő istentiszteletet tartson. A vendégek részére a windsori gyülekezet nov 11-én este nyolc órakor

saját iskolatermében szeretetvendégséget rendez — **KERESZTELES.** — Október 19-én kereszteltett Torontóban Papp Rezső Vilmos és neje sz. Gürtler Ilona újszülött kislánya Zoltán Zsigmond névre. A keresztelést a torontói lelkész jelenlétében a windsori lelkész végezte. Az újszülött keresztülei: Nt. Papp János László lelkész és neje. — **KÉZIMUNKAKIÁLLÍTÁS** — A kézimunkakiállításra szívesen készülnek asszonyaink. Eddig a következő asszonyok kapcsolódtak be ebbe a munkába és járultak hozzá részben munkával, részben adománnyal Lehoczky Jánosné, Kankula Andrásné, Szilveszter Gyuláné, Gubicza Margitka, Daróczy Pálné, öz. Varga Béáné, Segyő Sándorné, Grauzer Margitka, Veres Irénke, Pavlinyi Nellie, Gyetvai Mária, Lukács Pálné, Kummer Ferenc, Tamási Lajosné, Andók Istvánné, Pohánka Juliska, Dószeghy Sándorné. Ezután is szeretettel kérjük az asszonyokat, hogy jelentkezzenek a Tisztelendő Asszonynál, mert még sok megrajzolt minta és anyag van raktáron. Aki nem tud munkát vállalni az anyaggal is hozzájárulhat ehhez a nemcsak a munkához. A kézimunkakiállítás anyagi eredményét az asszonyaink a templom levő adósság törlesztésére kívánják fordítani. — **ADAKOZÁSOK.** — Varga Sámuelné \$1.00, Papp János László lelkész \$1.00, Lukács Pál \$1.75, Segyő Sándor \$1.00, Lehoczky Rudolf \$1.00, Rajki József 50c, Kankula András 50c, Mrs. Marie Halász 50c, Mrs. Aranka Ormay 50c, Szilveszter Gyula 50c, Medvegy András \$1.00. — Ezután is kérjük a windsori hűveinket, hogy az "Erős Vár" előfizetési díját a lelkészi hivatalba hozzák be. Az "Erős Vár" fontos missziót végez evangélikus véreink között és illette, hogy ezt a lapot **MINDEKI KIVÉTEL NÉLKÜL** támogatja. (Lelkészi.)

CALDWELL, N. J.

Lelkész: NT. PÖLÖSKEY SÁNDOR.

Gondnok: Zsrai György, Pénztáros: Horváth Imre, Jegyző: Mészáros Pál, Pénztári titkár: Patonyi Miklós, Organista: Miss Helen Horváth.

KERESZTELŐ. — Október 14-ikén az istentisztelet keretében kereszteltük meg Simonyi Pál és neje, szül. Falaki Erzsébet w. caldwelli lakosok kislányát Károly, Ernő névre. A keresztülei tisztelet Vasváry Miklós és neje, szül. Szalay Margit, new brunswicki lakosok és Papi Erzsébet, caldwelli lakos, töltötték be. Növekedjék az újszülött szüleinek öröme, Isten és emberek előtti kedvességben. —

TORONTO, ONT.

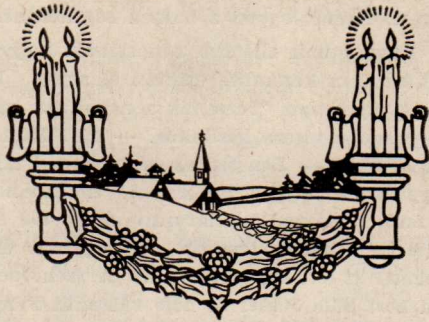
Lelkész: NT. RUZSA JENŐ.

Gondnok: Raubauer János, Jegyző: Thomay János, Pénztáros: Horváth Mihály, Ellenőr: Papp László, Pénztári titkár: Süle József, Presbiterek: Bozián István, Bán József, Gold Ádám, Szemerédy Ferenc, Egyed Ferenc.

KERESZTELES. — 1934. október 7-én keresztelték az egyház lelkésze Szabó György és neje torontói hitestvéreik újszülött leány-gyermekeit Julianna, Gizella névre. Keresztülei voltak: Kántz Rudolf és neje torontói lakosok. — Október 28-án Lonchsek Ernő és neje hamiltoni hitestvéreink fiu-gyermeke részesült a keresztelésben; amikr is József nevet nyert. Keresztülei tettek: Prácsovics József és neje hamiltoni lakosok. A jó Isten, mindannyiunk édes atyja vigyázzon és áldja meg őket életük útjain. — **BETEGEINK.** — Horváth Mihályné nőegyletünk pénztárnoknője elhagyta betegágát és visszatért előbbi munkatere. A Kis Zámbo Kálmán, akinek igen veszélyes fülbánta mai

voltak, sikeres orvosi beavatkozás után ismét folytathatja tanulmányait. Istené legyen a hála a segedelemért. — Bán Józsefné nőegyletünk ellenőre, aki szintén nagyon komoly beteg volt heteken keresztül, szintén elhagyta betegágát és a javulás útján van, reméljük a napokban ismét a régi jó egészségben tér vissza körünkbe. — **REFORMÁCIÓ EMLÉKÜNNEPÉLY.** — Bensőséges és áhitatos lelkülettel ünnepelte egyházunk népe a Reformáció emlékűnnepét, valamint Dr. Luther Márton Bibliafordításának 400 éves évfordulóját, amelyen közreműködött az egyházi énekkar is. Ez alkalommal ki lett szolgáltva az Ur szentvacsorája. Az Urvacsorai bort Süle József és neje valamint Fényes László testvéreink adományozták. — A halottak napi Istentisztelet alkalmával Ongai József és neje drága szüleikre való megemlékezésül az oltárra virággal és szallaggal díszített gyertyákat adományoztak. Isten számon tartja a cselekedeteket! — **ADOMÁNYOK.** — Nagy Dezsóné valamint Teneck A. és neje egy-egy dollárt adományoztak az egyháznak. A nőegylet által felruházandó szegény gyermekek akciójára ruhaneműket adományozott a Tonecker család és az az egyháznak egy másik barátja. — A nőegyleti teaestélyhez természetbeni adományokkal hozzájárultak a következők: öz. Tóth Mihályné, Horváth Mihály és neje, Kicsa János és neje, Pólik András és neje, Süle József és neje; Tóth Etelka, Thomay János és neje, Zalay János és neje, Zelinka Jánosné és neje, Zelinka József és neje. Istennek gazdag áldása legyen az adományozókon és az adományokon egyaránt. **MULATSÁGCK, ELŐADÁSOK.** — Szép erkölcsi és anyagi siker jegyében zajlott le egyházunk Nőegyletünk teatstélye október 20-án. Sokan voltak jelen az angol jolési és társadalmi intézmények képviselőiben, akik a legjobb benyomással távoztak körünkben. — Folyó hó 7-én este tartotta egyházunk műsoros estélyét, amelyet minden hét szerda estében állandósítunk. Első műsoroseténk programja a következő volt: "A megfagyott gyermek" előadták: Korogyi Jánosné és Ongai Józsefné, énekelt Kosztinka Sándor. Parasztjelenet Farkas F. né és Kosztinka Sándor alakításában. Szavalt a kis Zalay Margitka, míg szöveget énekelt a még kisebb Mikó Margitka. Női Károly kacagató bohózatában, Péntek F. né, Gold Bözsike, Bozian Viktoria, Kosztinka Sándor, Nagy Dezső és Papp László szerepeltek. Konferált a lelkész felkérésére Hornyánszky Miklós festőművész hitestvérünk. A szereplők a legjobbat adták s így a közönség nagyszerűen mulatott és megelégedetten távozott. — **KÖZÖS REFORMÁCIÓI EMLÉKÜNNEP A ST. JOHN EV. LUTH. CHURCH-BEN.** — Az angol, dán, finn, német és magyar evangélikuság méltó keretek között adózott a nagy Reformátorok valamint Dr. Luther Márton 400 éves Bibliafordításának emlékűnnepén egy közös Istentisztelet keretében. Az Istentiszteleten a német egyház kivételével minden egyház lelkésze funkcionált. A dánok énekkara énekelt. Igen tanulságos volt és jól esett hitben és szeretetben együtt lenni testvéreinkkel. **KÉRELEM.** — Kérjük a testvéregyházakban élő hitestvéreinket és barátainkat, hogy szíveleljék meg templomalapi gyűjtésünkkel kapcsolatos körülményeket, s adakozzon ki ki tehetsége szerint az egyházakhoz kiküldött gyűjtőveken erre a nemes célra. December 1-ig már nem sok idő van — s akkor a Nt. Lelkész Urak beküldik úgy az adományokat, mint a gyűjtőveket — addig azonban mindenki gyakorolhatja a jó cselekedetet Krisztus egyházával szemben. Bizonyosak vagyunk, hogy mindenki szívesen is teszi. Legyen példa áldozatosságban a kis Montreáli gyűjtő.

KARÁCSONYI VERSEZET
Szegedi Kis Kalendáriumból.

Kirie, kirie kisedöcske
bethlesemi hercegöcske,
hogy miértünk sok jót tötté,
a pokoltu mögmentetté.

Jézus ágyán nincsen paplany
jaj, de fázik az ártatlan,
hogy is lehetne bundája;
e veszött a báránkája.
Aluggy, aluggy drága . . .

**PÁRTOLJUK HIRDETŐINKET,
MERT ŐK IS PÁRTOL-
NAK MINKET!**

*Szeretetteljes Karácsonyi Ünnepeket
és Boldog Ujévet kíván*

e Lap olvasóinak az

**AMERICAN HUNGARIAN AND
WINDISH PUBLISHING CO.**

AZ "ERŐS VÁR" NYOMDAJA

512 E. Fourth Street Bethlehem, Pa.
Telephone 2940

BOLDOG KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS UJÉVET
kiván az "ERŐS VÁR" olvasóinak

JOHN HASSAI

a Metropolitan Life Insurance Co.
képviselője

Telephone:

Iroda 2740

Lakás 760-R

Boldog karácsonyi ünnepeket és ujévet kíván
Bethlehem város magyar és vend lakoságának

ROBERT PFEIFLE

BETHLEHEM VÁROS POLGÁR-
MESTERE

Boldog karácsonyi ünnepeket és ujévet kíván
Bethlehem város magyar és vend lakoságának

GEORGE REUSSNER

BETHLEHEM VÁROS TANÁCSNOKA

Boldog karácsonyi ünnepeket és ujévet kíván
Bethlehem város magyar és vend lakoságának

ARIO (Ripp) WEAR

BETHLEHEM VÁROS TANÁCSNOKA

Karácsonyfáját, almát, d'ót, mogyorót, na-
rancsot karácsonyra csak az

East End Fruit Marketen

vegye meg. Olcsó árak. Jó áru.

1400 DALY AVE. BETHLEHEM, PA.

Boldog ünnepeket kíván mindenkinek!

Telefon: Shadyside 3432
Washington 4627

P. G. PAROBK CO.

TEMETÉSRENDEZŐ ÉS BALZSAMOZÓ

A clevelandi magyarság szives figyelmébe ajánlom koporsó raktáramat s temetési felszerelésemet. Mielőtt máshova megy, hogy kedves halottjának megadja a végtisztességet, érdeklődjék árait iránt.

2937 West 14th Street Cleveland, Ohio

BOLDOG KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS UJÉVET
kiván az "ERŐS VÁR" olvasóinak.

Avondale Farms Dairy, Inc.

ALLENTOWN, PA. BETHLEHEM, PA.
Phone 7191

Tejtermékei minőségben felülmulhatatlanok. Árai versenyképesek. A Lehigh Völgy legnagyobb Dairy-je.

UJ GROCERY, GYÜMÖLCS, HUS ÜZLET

Third Street Food Market

Tulajdonos: J. Polachek

232 E THIRD ST. BETHLEHEM, PA.
Telephone 5716

Mindennemü Grocery, liszt, különlegességek és gyümölcsök.

Boldog ünnepeket kíván mindenkinek!

BOLDOG KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS UJÉVET
kiván az "ERŐS VÁR" olvasóinak.

GEORGE J. RUYAK

ÁLLAMI KÖZJEGYZŐ

Általános tűz és baleset biztosítás

503 E. FOURTH ST., BETHLEHEM, PA.
Phone 253

Boldog karácsonyi ünnepeket és újévet kíván
összes vevőinek a

SAUCONA MARKET

Tulajdonos: Stephen Posivak

Mindennemü fűszer és húсарu üzlet. Pontos és figyelmes kiszolgálás. Napi árak.

1339 E. FOURTH ST., BETHLEHEM, PA.

PAULUS DAIRY

Tulajdonos: Norman L. Paulus

Phone: Bethlehemben 1242
Easton Dial 10359

Mindennemü tejtermékek és különféle
Ice Creamok.

BOLDOG KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS UJÉVET
kiván az "ERŐS VÁR" olvasóinak.

Karácsonyi ajándékokban nagy választék

EARL H. GIER

ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ

129 W. FOURTH ST., BETHLEHEM, PA.
Telephone 1067

Közvetlen a postahivatal mellett.

Ha hasznos és olcsó karácsonyi ajándékot akar venni, úgy előbb tekintse meg raktárunkat

GOODENOUGH'S

534 MAIN STREET, BETHLEHEM, PA.

Jóminőségű butor, Steinway zongora, Westinghouse Jégszekrények, Stromberg-Carlson, Philco és Zenith rádiók nagy raktára. — Kedvező fizetési feltételek

BOLDOG KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS UJÉVET
kiván az "ERŐS VÁR" olvasóinak.

STEPHEN GERGITS

802 E. FIFTH ST., BETHLEHEM, PA.
Telephone 1195

A bethlehemi South Side legnagyobb modernül berendezett Grocery és husnemű üzlete.

Boldog karácsonyi ünnepeket és újévet kíván az allentowni és környéki magyarságnak

LÁSZLÓ LAJOS

óhazai mézárós és hentes mester
s Grocery üzlet tulajdonos

542 Lawrence St. 406 Hamilton St.
Phone: 2-2151 Phone: 3-3094

ALLENTOWN, PA.

Ha olcsó és mindamellert jó és hasznos karácsonyi ajándékot akar venni, úgy ne felejtse el felkeresni és megtekinteni a

SNYDER'S DRUG STORE-ját

NEGYEDIK ÉS NEW STREET SAROK
BETHLEHEM, PA.

Parfümök, Parker és Waterman töltőtollak, bőr-árak, férfi és női tárcák. Compactok nők részére. Legfinomabb cukorka árak nagy választékban. Orvosi receptek pontos és lelkiismeretes kidolgozása s minden Patent orvosság nagy raktára.

Telephone 1559 és 9066

BOLDOG KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS UJÉVET
kiván az "ERŐS VÁR" olvasóinak.

Karácsonyi ajándékát vegye meg a

LEHIGH STATIONERY CO.-nál

iroda felszerelés és papirkereskedés
14 W. FOURTH ST., BETHLEHEM, PA.
Telephone: 1284

Levélpapír izléses kivitelben. Minden gyártmányu töltőtollak nagy választékban.

Boldog ünnepeket kíván mindekinek.

A GYÁSZ ÓRÁIBAN JUSSON ESZÉBE
EZ A CIM:

EDWARD J. RODGERS

TEMETKEZÉSI VALLALKOZÓ

829 East Fourth Street
Bethlehem, Pa.

Office Phone 2926 Lakás Phone 1124

BOLDOG KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS UJÉVET
kiván az "ERŐS VÁR" olvasóinak.

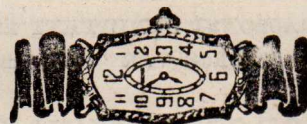
Aki bármilyen arany, ezüst órát és árut vagy izléses ékszer kiván ajándékozni kedvesének karácsonyra, előbb nézze meg dusan felszerelt üzletemet, ahol biztosan talál megfelelő s szép ajándéknak való tárgyat.

HOFFNERS

ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ

111 WEST FOURTH STREET
BETHLEHEM, PA.

Phone: 708

Mindennemű ékszer és órajavitást jótállás mellett s pontosan vállalok.

BOLDOG KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS UJÉVET
kiván az "ERŐS VÁR" olvasóinak.

A bethlehemi magyarság és vendég szives tudomására hozom, hogy virágüzletemet a 738 E. Fourth St. alól a 8 WEST FOURTH STREET alá helyeztem.

ARTISTIC FLOWER SHOP

G. H. BROWN, tulajdonos.

Élő, vágott és eserepes virág és disznővény üzlet. Temetési koszorúk már \$2.00-tól, esküvői csokrok már \$3.00-tól feljebb. Nagy karácsonyi koszoru választék.

HÁZHOZ SZALLITUNK.

Telephone 2414

BOLDOG KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS UJÉVET
kiván az "ERŐS VÁR" olvasóinak.

KLEIN'S BAKERY

428 ADAMS ST. BETHLEHEM, PA.

Phone 1978-R

A környék legjobb házikenyér sütője. Mindennap friss péksütemények házhoz szállítva

Ha pénzt akar karácsony előtt megtakarítani, úgy ünneplő ruháit vegye meg már most

E. O'REILLY CO.

RUHA ÜZLETÉBEN

THIRD & NEW STREETS CORNER
BETHLEHEM, PA.

Ingek, kész ruhák, télikabátok, meleg alsóruhák, nyakkendők legjobb beszerzési forrása.

BOLDOG KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS UJÉVET
kiván az "ERŐS VÁR" olvasóinak.

UJ GASOLIN ÁLLOMÁS!

A HOLLETZ GARAGE

Tulajdonos: HOLLETZ FERENC

Szives tudomására hozza a So. Bethlehem magyar és vend lakosságának, hogy autó javító garageát kibővítette gazolin állomással s hires City Service gázolint árulja. Szives pártfogást kér s Boldog Ünnepeket kíván mindenkinek.

MINDENNEMŰ AUTÓ JAVÍTÁS ÉS A LEGJOBB
AUTÓ-OLAJOK.

1177 E. THIRD ST. BETHLEHEM, PA.
Telephone 5840

BOLDOG KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS UJÉVET
kiván az "ERŐS VÁR" olvasóinak.

PURITY MEAT MARKET

Fuisz Antal, tulajdonos

21 E. FOURTH ST. BETHLEHEM, PA.

Phone 6058

Elsőrangú s mindig friss husok állandó beszerzési forrása.

A Lehigh Völgy legnagyobb husszállító cége

ARBOGAST & BASTIAN CO.

A legjobb disznó és marhahus készítmények nagyban és kicsinyben. A legfinomabb zsír, szalonna és zsiraruinkat az Egyesült Államok kormányellenőrzése alatt készítjük.

Kereskedőjétől csak ARBOGAST &
BASTIAN árut fogadjon el.

HAMILTON ST. ALLENTOWN, PA.

BOLDOG KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS UJÉVET
kiván az "ERŐS VÁR" olvasóinak.

BOLDOG KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS UJÉVET

kíván az "ERŐS VÁR" olvasó táborának

**HOFFMAN'S
POULTRY MARKET**

709-11-13 E. 4TH ST., BETHLEHEM, PA.

Telephone 301

Hal, tojás és baromfi nagyban és kicsinyben.

BOLDOG KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS UJÉVET

kíván az "ERŐS VÁR" olvasó táborának

KRICKS BAKING COMPANY

BETHLEHEM, PA.

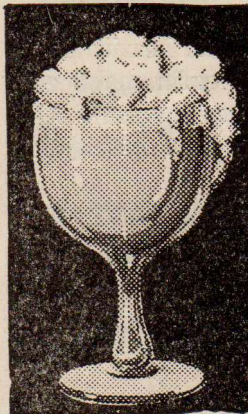
Telephone 4212

Mindennap friss kenyér és mindennemű
pék- és cukrászsütemény.

KEYSTONE BEVERAGE CO.

401 E. FOURTH STREET
BETHLEHEM, PA.

Phone 678.

**Mulatságokra,
Lakodalmakra**

házhoz szállítja a leg-
jobb minőségű

**SÖRT, ALET és
SZÓDÁKAT.**

Boldog Karácsonyi Ünnepe-
ket és Ujévet kíván
az "Erős Vár" olvasóinak.

A bethlehemi magyar és vend. egyetek és
egyházak készséges szolgálatára áll

Pontos kiszolgálás. Hűtőket a rendelt ita-
lokkal díjtalanul szállítunk.

BOLDOG KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS UJÉVET

kíván az "ERŐS VÁR" olvasó táborának

S Z Ó B É L A

Magyar vendéglős

601 E. FOURTH ST., BETHLEHEM, PA.

Telephone 1237-R

BOLDOG KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS UJÉVET

kíván az "ERŐS VÁR" olvasó táborának

CZAPKÓ JÓZSEF

óhazai szabó mester

725 E. FOURTH ST., BETHLEHEM, PA.

Tisztíttassa ki és hozassa rendbe ruháit az
ünnepekre! Mérték szerinti megrendeléseket
gyorsan és szakszerűen végzek.

BOLDOG KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS UJÉVET

kíván az "ERŐS VÁR" olvasó táborának

D. MARZONELLO

órás és ékszerész

727 E. Fourth Street Bethlehem, Pa.

BOLDOG KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS UJÉVET

kíván az "ERŐS VÁR" olvasó táborának

LINDEN HOTEL

HODOSEK GYULA, tulajdonos

535 E Third Street Bethlehem, Pa.

Telephone 9080

BOLDOG KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS UJÉVET

kíván az "ERŐS VÁR" olvasó táborának

FRANCIS J. CONNELL

Temetés rendező és balzsamozó

927 E. FOURTH ST., BETHLEHEM, PA.

Telephone 2758-J

Bethlehemben mindenki ismeri és kedveli a

SZÉP'S DAIRY-T,

Pastörizált tej, tejfél, turó, vaj, iró és sajt
állandóan és frissen kapható.

822 EVANS ST. BETHLEHEM, PA.
Telephone 346

BOLDOG KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS UJÉVET
kiván az "ERŐS VÁR" olvasó táborának

BOLDOG KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS UJÉVET
kiván az "ERŐS VÁR" olvasóinak

ZAUN'S POULTRY MARKET

Tulajdonos: Zaun Ferenc

Phone 4319 242 8th Avenue

Üzlethelyiségek:

South Side Market 12th Street Farmart
Bethlehem, Pa. Allantown, Pa.

HA BOLDOG KARÁCSONYI ÉS UJÉVET AKAR SZEREZNI

önmagának vagy kedveseinek, úgy keresse fel

DR. M. M. SPECTOR
FOGORVOST

aki ingyen ad tanácsot Önnek, s megromlott
fogait jutányos áron jótállás
mellett rendbe hozza.

9 E. FOURTH ST., BETHLEHEM, PA.
Telephone 9307

BOLDOG KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS UJÉVET
kiván az "ERŐS VÁR" olvasóinak

Ha helyben vagy vidékre költözik, csak

TURÁN ISTVÁN ÉS FIAI

ALTAL KÖLTÖZKÖDJÉK

228 Diamond Street Bethlehem, Pa.
Telephone 6122

BOLDOG KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS UJÉVET
kiván az "ERŐS VÁR" olvasóinak

KATONA LAJOS

az ATLANTIC HOTEL tulajdonosa

750-52 E. Fourth St. Bethlehem, Pa.
Telephone 9184

BOLDOG KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS UJÉVET
kiván az "ERŐS VÁR" olvasóinak

NATIONAL HOTEL

TULAJDONOSA:

VARGA JÓZSEF

MAGYAR ÉS AMERIKAI KONYHA

Allamilag engedélyezett italárusítás és sörcsarnok

1820 E. Third Street Bethlehem, Pa.
Telephone 9149

A LEGJOBB KARÁCSONYI ÉS UJÉVI AJÁNDÉK A JÓ BIZTOSÍTÁSI KÖTVÉNY!

Biztosítsa úgy önmagát, valamint kedves
családja tagjait, betegség, haláleset s bal-
esetre, amíg nem késő.

Bármilyen biztosítási esetben és kérdésben szívesen
állok mindenkinek rendelkezésére s részletes felvilá-
gosítást adok díjtalanul.

FORDULJON BIZALOMMAL HOZZAM.

MAROSSY JÓZSEF,

a Prudential Insurance Company
Assistant Superintendense

BETHLEHEM, PA.

Telephone 1588

Amerre csak magyarok laknak az Egyesült Államokban,

ott mindenütt megjelennek a Verhovay Segély Egylet szervezői. A saját otthonukban látogatják meg a magyarságot, ott, a család jelenlétében kérdezik meg tőlük, hogy

**VALÓBAN A SZIVÜKÖN VISELIK-E A CSALÁDJUK,
S GYERMEKEIK SORSÁT ?**

Minden gondos családapának kötelessége arról gondoskodni, hogy a végső távozása ne döntse hirtelen romlásba a hátrahagyott szeretteit. Erre a nemes célra alakult meg a

VERHOVAY SEGÉLY EGYLET

mely testület a legnagyobb és legerősebb biztosítási intézménye ma az amerikai magyarságnak. Csak a könnyelmű, gondatlan ember mondja azt, hogy "aki hátul lesz, majd tegye be az ajtót." Csak az beszélhet így, aki nem törődik kedvesei sorsával. A férj és az apa legszentebb kötelessége a feleségről és gyermekekről való gondoskodás.

FOGADJÁK TEHÁT SZIVESEN MINDENHOL A VERHOVAY SEGÉLY EGYLET SZERVEZŐIT, AKIK A FÉRJI ÉS CSALÁDAPAI KÖTELESGÜK TELJESÍTÉSÉRE SZÓLITJÁK FEL A MAGYAROKAT.

Ha a kétkedésnek a legkisebb szikrája bántja, ha a biztosítási módokat meg nem értése tartja vissza, ha nincs tisztában a Verhovay Egylet bármelyik szabályával, egy pillanatig se habozzon, hanem forduljon bizalommal hozzánk, mert a legsekélyebbnek látszó ügyben, vagy a legfontosabb kérdésben is készséggel és pontosan ad felvilágosítást a 3 milliós vagyonnal bíró

VERHOVAY SEGÉLY EGYLET

KÖZPONTI HIVATALA.

345 FOURTH STREET

PITTSBURGH, PA.

BOLDOG KARÁCSONYI ÜNNEPEKET

és

UJÉVET KIVÁN

a bethlehemi és környéki magyar és vend. evangélikus-
ságnak a

SOUTH BETHLEHEM BREWING COMPANY

a mindenki által közkedvelt

"SUPREME" SÖR

KIZÁRÓLAGOS KÉSZÍTŐI

BETHLEHEM PENNSYLVANIA

Telephone 2600

Telephone: Garfield 7140.

A clevelandi magyar közönség szives figyelmébe ajánlom

TEMETKEZÉSI ÉS BALZSAMOZÓ
INTÉZETEMET

WM. A. NUNN

Magyar képviselő:

Weizer S. János temetés rendező

9607 Buckeye Road. — Cleveland. Ohio.

Kegyeletes szolgálat! Méltányos árak!

GYÁSZ ESETÉN GONDOLJON

MOLNÁR JÁNOS

Temetkező és Vizsgázott Balzsamozóra

Nem Kell Előre Fizetni

8671 DEARBORN AVE.
DETROIT, MICH.

Telephone Winewood 2-1555

KARÁCSONYI ÜNNEPEKRE
AJÁNDÉKUL

ugy magának mint kedveseinek csak

“PHILCO”

rádiót vegyen. Ajándék, amely egész éven
kedves és szó-akoztató.

PHILLIPS MUSIC STORE

24 E. THIRD ST., BETHLEHEM, PA.

Phone 2551

BOLDOG KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS UJÉVET
kíván az “ERŐS VÁR” olvasó táborának

A CLEVELANDI MAGYAR NEGYED
EGYIK LEGRÉGIBB PÉKÜZLETE

RUDNAY RUDOLF

HÁZI KENYÉR SÜTŐDÉJE

Ajánlja naponta frissen sült óhazai legfino-
mabb házi kenyerét, különféle süteményeit.
Megrendelésre bármilyen alkalomra tortákat
a legolcsóbb áron készít.

2803 East 79th Street Cleveland, Ohio

LUKÁCS ISTVÁN ÉS FIA

TEMETKEZÉSI INTÉSETE

azért olyan népszerű, mert ők a rájuk bízott szolgálá-
tot mindig kegyelettel és kifogástalanul teljesítik s
a balzsamozást nem bizzák idegen kezekre. S olyan
megértőek, hogy a betegszállítást éjjel-nappal hűsé-
gesen teljesítik s ki-ki anyagi tehetsége
szerint fizeti azt.

A FŐIRODA ÉS KAPOLNA A

2728 Woodhill Roadon van.

Telephone Cedar 0593

A fiókiroda címe 2924 East 116-th St.
Tel. Cedar 7224. — Cleveland, Ohio.

Az allentowni magyar és vend közönség
szives figyelmébe ajánlom

TEMETKEZÉSI ÉS BALZSAMOZÓ
INTÉZETEMET

ERNEST B. ZIMMERMAN

Okleveles Balzsamozó és Temetés Rendező
ÁRAIM VERSENYKÉPESEK

818 Walnut Street,

Allentown, Pa.

Phone 2-5524

Catherine Zimmerman

Walter Gehringer

Gilbert Keller

Roy McGorry

A Clevelandi Luther Márton Betegsegélyző és Templom Egylet

Alakult: 1912 év december hó 1-én. Cleveland, Ohio.

JELENLEGI TISZTIKAR: Elnök: Balogh Ferenc; Alelnök: Bendes József; Jegyző: Lénárt János (Címe: 11114 Hulda ave., Cleveland, O.), akihez minden egyletet érdeklő leüél küldendő. Pénztárnok: Kozsár János; Titkár: Varga József. Ellenőrök: Trenka László, Domby László és Bénicz Mihály. Számvizsgálók: Varga István, Lénárt András, Paulovics Károly. Házkezelő: Szőke Sándor. Zászló tartók: Oláh János és Csuty József. Hivatalos orvos: Dr. J. J. Boldizsár.

Az Egylet tagjai sorába felvesz minden evangélikus vallásu magyart 16 éves kortól 45 éves korig a kö-
vetkező fizetések mellett: 16—25 év között: \$1.00; 25—35 év között: \$2.00; 35—40 év között: \$3.00; 40—45 év
között: \$4.00.

Az Egylet minden hónap harmadik vasárnapján tartja gyűléseit az evangélikus egyházi iskola termében,
8021 Rawlins Avenue.

EGY ÜVEG TEJ ANNYI, MINT EGY
ÜVEG EGÉSZSÉG!

Ezt nem csak az orvosok mondják, de
mindenki tudja. — Igyék mindennap pas-
törizált tejet, melyet megrendelhet Beth-
lehem közkedvelt magyar tejesénél

HEROLD VINCÉNÉL

1039 E. Fourth Street, Bethlehem, Pa.

Friss tej, tejfel, vaj, túró, sajt és
csokoládés tej állandóan kapható.

Detroitban s környékén mindenki tudja, hogy

BICZÓ FERENC

Magyar Temetkezési Vállalkozó

LELKIISMERETES — TAPINTATOS

Pontos kiszolgálás.

8027 W. Jefferson Ave. — Detroit, Mich.

Phone: Vinewood 2-0175

Forduljon hozzá bizalommal!

A LEGIZLETESEBB ÓHAZAI IZŰ KE-
NYERET KÉSZITI ÉS HÁZÁ-
HOZ SZÁLLITJA A

HELLERTOWN BAKING CO.

226 Linden Street Hel'ertown, Pa.

Phone 99

A legfinomabb sütemények naponta
kaphatók.

Phone: 3-6184.

Kedves halottja eltemetése előtt keresse fel

GEO. A. CHUBB

TEMETKEZÉSI INTÉZETÉT,

s győződjék meg áraink olcsóságáról.
Figyelmes és kegyeletos kiszolgálás.

WINDSOR, ONT.

913 Erie Street, East.

Szén épületanyag, homok, kavics és mész
szükségletét szerezze be nálunk. Mindent
lelkiismeretes pontossággal
házhoz szállítunk.

A világhírű Hazle Brook Coal Co. egye-
dűli elárúsítója.

GÉZA SZILÁGYI AND SONS

1414 E. 4th STREET, BETHLEHEM, PA.

Phone 3721

Kenyérsütésre, főzéshez minden házi-
asszony a hires

“FRITCH'S BEST” LISZTET
használja.

FRITCH MILLING COMPANY

Main & River Sts. Bethlehem, Pa.

Telephone 2717

Aprójószágnak való eledel legolesőbb
beszerzési forrása.

A bethlehemi magyarság közismert és
közkedvelt vegyeskereskedése

TONY KOVACS

GROCERY ÜZLETE

A hirs “Tru Blu” Sör lerakata. Szóda,
és Szalcer rendeléseket elfogadunk. Ren-
deléseket házhoz szállítunk. Olcsó árak.

836 E. Fifth Street Bethlehem, Pa.

Phone 1764

COMPLIMENTS OF

CHARLES GREENSTEIN

ALDERMAN

857 E. FOURTH ST., BETHLEHEM, PA.

Office Phone 1810 — Res. Phone 5853